

Nyilatkozatok!

Azért használom a Kerpel kézfinomítót, mert a kezem 3 nap alatt bársonysimává teszi.

Barany István

A Kerpel kézfinomítót az összes kézfinomítók között a legjobbnak találtam, mert hatása gyors és biztos.

Falgyay György

A Kerpel kézfinomító feleslegessé teszi a ragadós glicerin és vazelin használatát, mert hatása sokkal jobb, nappal is használható, nem zsíros és nem ragad.

Turcsányi Olga

A Kerpel kézfinomító minden nőnek nélkülözhetetlen toaletti cikke. Minden tekintetben jobb, mint bármely más kézfinomító.

Lévai György

**== Vörös ==
== Fagyos ==
== Felrepedt ==
== Érdes ==
== Durva ==
== Ránczos ==
== Kezek ==**

nap alatt

ragyogó fehérre és bársonysimává

lesznek a

== KERPEL kézfinomító ==

használata által.

1 üveg ára 90 fillér. 4 üveget bérmentve küld:

KERPEL gyógyszertár Budapest, V., Lipót-körút 28.

Kerpel bőrfinomító mosdó-szappan 3 darab 1 korona 30 fillér.

A Kerpel bőrfinomító mosdó szappan kellemes használatára, csodás hatására és remek illatára nézve felülmul minden más toalette-szappant és a mellett jóval olcsóbb. A Kerpel bőrfinomító mosdó szappan a legényhebb szappan, mely még a legérzékenyebb bőrt sem izgatja, sőt jótékonyan hat, megfosztja a bőrt minden tisztátalanságtól és annak úde fiatal színt és bársonysimaságot kölcsönöz.

Nyilatkozatok!

A Kerpel kézfinomító nélkülözhetetlen mindenkinek, a ki ragyogó fehér kézre akar szert tenni.

Levási László

A Kerpel kézfinomítót nem győzöm eléggé dicsérni, mert használata a legkellemesebb és hatása a legjobb. A bőrt puhítja és a kezem finommá teszi.

Szűcs László

A Kerpel kézfinomítót az eddig használt kézfinomítók között a legjobbnak találtam és azért használom.

Kovács János

A Kerpel kézfinomítót kiváló jónak találtam és ezentul csakis ezt fogom használni.

S. Horváth István

II. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁRCZIUS 15.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A 'Világkronika'-val negyedévenként 50 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

MÁRCZIUS 15.

MÁRCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

EZ CSAK EGY kalendáriumi dátum egyebütt, de nekünk egy varázsszó, melytől, mikor kiejtik, egyszerre megváltozik minden. Egynek így, másnak amúgy. Nehéz ügyszekerek dübörögnek az utcákon (pedig csak a villamos waggonok), jurátus-kardok csörömpölnek s kürtző hallatszik a hegyek közül, itt-ott hadisátrak fehérlenek, pedig azok csak szarításra kitett fehérneműk, rejtelmes zúgás támad az erdőkből s bömbölve, nekiszilajodva rohannak medrekben a folyamok...

Vagy másik képet szöket elé a varázsige. Egyszerre pirkadni kezd az ég alja Keleten, kibukkan a nap s verőfény önti el a természetet... A fák rügyezni kezdenek, a föld nagyot lélegzik és minden röge mozogni kezd...

Szóval csodás ünnep nálunk a márczius tizenötödike. A jó keresztény meggyón évenként egyszer és azt hiszi, hogy megint ártatlan és újra kezdteti a bűnlajstromot s a lakadó magyar belemártogatja lelkét évenként egyszer a márczius 15. emlékeibe és azt hiszi, hogy megint erős és újra kezdteti a gyengeségeket.

A «Vasárnapi Ujság» sokszor leírta már e nap eseményeit, melynek a hatvanadik évfordulójához értünk. Sok új és új adatot hoztak felszínre e leírások egyik-másik szemtanú után. De most már megszűntek a «jelen voltak». A kik akkor ujjongtak Pest utcáin, azok immár csendes emberek a temetőben. Hiszen a fák is öregek már, melyek mint események suhogtak akkor bele a múzeum előtt a Petőfi Sándor szavallatába.

Mint hogy az évről-évre megújuló leírásokba most már alig tudnánk új színeket vegyíteni, nem lesz érdektelen, ha nagyjában vázoljuk, miként következett be márczius 15-ike.

A párisi forradalom híre márczius 1-én ért Pozsonyba. Nyolcz napig jött; még akkor nem volt telegráf. Kossuth egy percet se késett, e híre legott betérjeszté a felelős kormányról szóló indítványát, melyet a követek többsége márczius 4-én elfogadott...

A tavasz főrendek azonban (mert taktika már akkor is volt) egyenkint elszállingóztak Bécsbe, hogy ne lehessen ülést tartani. Hanem iszen volt hova menni, vissza is fordultak nyomban, mert Bécsben beleszaladtak egy kis parázs forradalomba. Már pedig az összes sportok és mulatságok között ezt szeretik ő méltóságai a legkevésbébbé. ¶

Így aztán, nolens volens, vissza kellett térniök Pozsonyba, s Isten neki, meghajolni a Kossuth akarata előtt, elfogadták a javaslatot s márczius 15-ikén küldöttség vitte a királyhoz Bécsbe.

Ezeknek az időknék a bizonytalan és lassú közlekedési viszonyai okozták márczius tizenötödikének dicsőségét. A pesti ifjúság semmit sem tudott a pozsonyi diétán történekről, Kossuth sikereiről és a főrendek beadott derekáról (az akkori derekák még nem hajlottak olyan könnyen). Magukra hagyatva, türelmetlen heveséggel tanácskoztak a reformokról s elhatározták, hogy a francia forradalmi lakomák mintájára egy nagy népgyűlést és lakomát rendeznek márczius tizenkilencedikén a Rákosmezőn.

A programot is megterveztek. Lesznek beszédek. Lesz ökörsütés. Petőfi egy alkalmi verset ír, melyet maga fog elszavalni. Végre pedig a nép megállapodik a kívánalmak iránt és pontokba önti azokat.

Az öregebb államférfiak közül Klauzál időzött akkor Pesten s figyelemmel kísérvén az

ifjúság mozgalmát, nagy aggodalmakba esett, hogy az ifjúság messzebb találván menni a követelésekben, mint kellene, veszélyeztetni azt a kevesebbet, a mit tényleg el lehetne érni.

Valamit tenni kellene! Tanácskozott is e végett Fényes Elekkel. De hát mit tehessenek? Az ifjúság élén Petőfi állt. Annak a neve pedig erősebben fénylett, mint az övék.

Klauzál okos ember volt, jó hazafi, a ki nem pihen, ha jót vél cselekedni. Kiszelte a módját, mit kell cselekednie. Értett egy kicsit a pszichológiához is. Látszólag helyeselte a rákosi lakomát és felajánlta nekik az előkészületekre, tanácsokra az Ellenzéki Kör helyiségeit. (Hadd dolgozzanak a szeme előtt.) Azok gyanútlanul, lelkesedéssel fogadták. (Boltomban vagytok már, — gondolta Klauzál.)

Ettől kezdve beköltöztek az Ellenzéki Kör helyiségeibe s ott irták a meghívó leveleket, ott tárgyaltak szállítókkal, korcsmárosokkal, mely lévász munkálkodás közben úgyszólván észrevétlenül praeparálta Klauzál a vezéreiket.

— Jó volna, kedves uramöcsém, ha előbb önök gondolnák át azokat a pontokat, mert sok szem többet lát, de sok száj kevesebbet határoz. Jó volna azokkal már készen menni Rákosra.

Az ám. Csakugyan. Ráálltak gyanútlanul. Irinyi József megtette az indítványt, mire az ifjúság szövegező bizottságot küldött ki, Petőfi, Irinyi, Jókai, Vasvári és Bulyovszky Gyula személyében. Csináljanak mindent maguk a fiúk.

Meg is csinálták. Könnyű volt. Hiszen nem kellett kigondolni semmit, a kívánalmak a levegőben röpködtek, nem kellett őket kiszájtítani, mindenkiéi voltak. Ha mutatkozott nehézség, az abban állt, hogy mit kell kihagyni? Melyik tizenkét kívánság a fontosabb?

Még aznap nyélbe ütötték a tizenkét pontot s másnap, márczius 12-ikén, egy értekezleten előterjesztették. Az értekezlet elfogadta az egészet, de minthogy a *nemzeti bank* kimaradt, azt pedig nem lehetett elengedni (mert a szabadsághoz nem árt egy kis aprópénz), a kilencedik pontból kitorölték az *egyenlőség alapján álló népképviselet* (Micsoda értékek lehetnek ott, a hol ilyen volt a kiselejtezt lom is?) és a nemzeti bankot tették helyébe. Mindez petíció alakjában terjesztették az országgyűléshez.

A pontozatok, melyeket Jókai az Irinyi szövegezéséből öntött át népszerűbb alakba, gyorsan szivárogtak ki a lakosság közé. Pest még kis város volt; az intelligencia úgyszólván egy csomóban lakott és mindjárt értesült mindenről. A lateinerek lelkesedtek, a ben-szülött polgárok mint látványosságot fogták föl a tavaszi napfényen özőnlő tömegeket, kik megéljenezték az utcákon mutatkozó Petőfit, vagy a szép Herr von Vasvárit, kinek gyertyaszál természetét, nagy homlokát, villogó fekete szemeit sok úriasszony és kisasszony nézte epekedéssel.

— A császár kezei hosszúk, — mondák a budai spieszek, — ebből még baj is lehet.

A helytartótanács öreg tagjai, Odry, Nyéki nagyságos urak, kik lejártak kávézni Budáról a «Török császár»-ba, fitymálva mosolyogtak:

— A császár kezei be vannak csukva; nem lesz a dologból semmi.

De a közönség fityeg hányt a százados történelemnek, a hagyományos bécsi kéznek, a keserű tapasztalatoknak. Csodálatos erős hit férközött a szívekbe, hogy valami nagy dolog silhouette-je rezeg a levegőben. Senki sem látta, de mindenki érezte.

Mindenki arcán öröm ült. A piperefüzletekben nemzetiszínű kokárdákat varrtak. A Pilvax, hova ismét vissza kezdtek szállingózni a Nemzeti körből, mint a medvék a saját barlangjukba, reggeltől estig tele volt, mint egy bucsújáró hely. Az emberek azt mondták, hogy egy kis szabad friss levegőt mennek oda szívni, pedig ott csak pörköltkávészag volt, de az is jól esett a tudóknak e nevezetes helyen.

Az ifjak ellenben nem voltak jó kedélyben. A hályog kezdett leesni a szemekről. Nini, hiszen az *Ellenzéki Kör* voltaképen megcsinálta a tizenkét pontot. A kérvényt megszerkesztette az országgyűléshez, mit keressünk hát mi ezentúl a Rákoson? Hiszen a programunkat elsajátította Klauzál! Vagyis a magáét csempészte be nagy furfanggal. No ugyan szépen becsapott bennünket!

E miatt szemrehányást tettek Fényesnek, az Ellenzéki Kör alelnökének, a ki védte magát, hogy őt Klauzál ijesztette meg az ifjúság célzatai iránt, s az ő terve volt a kör helyiségeibe édesgetni be a cselekvő ifjúságot, elpanaszolta, hogy ő maga se érti Klauzált. Miért mondta, hogy az ifjúság mozgalmá agályos, mikor úgyszólván ő maga csinálta meg belőle a pontokat, meg a kérvényt? Mit nem akart hát? Mitől félt? Hiszen Rákosra már nem maradna egyéb, csak az ökörsütés. A sült ökör pedig még soha fel nem öklelt senkit.

Nehányan, a mérgesebbek, magát Klauzált keresték fel márczius 12-ikén és megtámadták, hogy gyanús okokból eltáptatozta a *tizenkilencediki* rákosi ünnepüket. A diplomata Klauzál kivágta magát:

— Nem értem önöket, kedves barátim, a kik a főrendiház halasztási manőverei ellen álltak talpra, most azért neheztelnek, hogy valami *előbb* csináltatott meg, mint a hogy tervezték. Önök vasárnap lettek volna készen a Rákoson, most pedig, ha például holnap megtartanók a népgyűlést, már keetlen készen lehetnének. Őt nap is nagy idő lehet nagy időkben.

Az ifjak, a kik támadni jöttek, arra hagyták magukat kapacizálni, hogy tűzessék ki hát a népgyűlés az Ellenzéki Körbe márczius 14-ikére délután három órára. Meg is jelentek a plakátok ilyen értelemben, de a Pilvaxban keserű szavak hangzottak az eljáráss ellen, melynek az volt mindig a refrainje, hogy Klauzál elsikkasztotta *márczius tizenkilencedikét*. A vékony, nyurga, ünnepélyes Irányi Dániel a kamarilla ellen tartott egy kirohanást, Vasváry Pál ellenben arról érvelt, hogy most már egyenesen a királyhoz kell felvinni a tizenkét pontot, nem az országgyűléshez. Mit beszéljünk mi a lábakkal, mikor a fejfel is lehet? Még sokkal ingerültebb lett volna a hangulat, ha Petőfi véletlenül nem marad ma ott-hon, hogy a tizenkilencedikére ígért költeményt megírja. Csak este későn készült el vele s türelmetlenül várta haza Jókait, a kivel közösen laktak, hogy felolvassa neki.

Juliska még fenn volt, mikor Jókai léptei az előszobában hallatszottak, magyar pillangós főkötőt varrt a lámpa fölé hajolva, csak a «legszeretettebb anyá» aludt csendesen a másik szobában. (Petrovicsné éppen látogatóban volt a dohány-utcai lakásban.)

Petőfi átment Jókaihoz s felolvasta neki a még impurumban levő «talpra magyar»-t, mire az elragadtatva a nyakába esett.

— Kár, hogy a rákosi ünnepélyből már nem lesz semmi.

— Hogy-hogy? — riadt fel Petőfi.

Jókai elbeszélte a legújabb történeteket, hogy a népgyűlést már holnap megtartják az

«Ellenzéki Kör»-ben. Petőfi dühös lett s né-mely források szerint el sem ment a másnap délutáni népgyűlésre, melyet pedig nagy érdeklődés mellett csakugyan meggyitott Fényes Elek. A fellobogzótt nagy terem zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel. Ott künn az utcán is hullámozott a sokaság, mely a Czirákyház környékét is elállta, úgy, hogy a kocsiközlekedés megszűnt.

A gyűlés zajos lelkesedéssel fogadta el a tizenkét pontot és a petíciót. Ekkor Vasvári állott fel, gyönyörű atléta-alak, a szépség, ifjúság minden varázsával, nemes büszkeséggel okolta meg indítványát, hogy a kérvényt egyenesen a királyhoz kell elvinni. Frenetikus tetszés-zaj tört ki. Elfogadjuk, elfogadjuk, zúgták mindenünnen, csak egy ember rázta a fejét, — Klauzál. Vasvári első felszólalása, bátor hangja oly rokonszenvet csalt ki a szívekből iránta, a minőre alig van példa e napokból, mikor az óriások olyan szaporán termettek, mint a gombok az erdők harasztja közt.

— A te karriéred meg van állapítva, pajtás, — mondá a szónokhoz lépő Székely József, a kit oly nagy talentumnak tartottak akkoriban, hogy a prognosztikonok szerint Kossuth Lajost fogja elérni.

Vasvári után Klauzál állott fel, kifejezvé, hogy a petíció súlyát emelni kell, hogy az nem mint egy töredék, de mint az egész nemzet kívánsága mehessen a királyhoz. Véleménye szerint közlendő az országgyűlési ellenzékkel és ha az elfogadja, akkor ki kell vinni minél szélesebb néprétegekbe és több százezer nyi aláírással elkészíteni útjára.

A jurátusok zajongtak, püsszögtek, zavartak, de meg kellett adni, hogy igaza van, s nyevnyolcz előtt még respektálták az igazat, a népgyűlés tehát általános ingerültséggel ugyan, de elfogadta a Klauzál indítványát.

A jurátusok nagy dörrel-durrall hagyták el a termet és átvonultak a szomszédos Pilvaxba, hová az írók is gyülekezni kezdtek. No, szépen vagyunk. Naiv halekok vagyunk. A formákkal agyonütik a lényegét. Elképedtetlenedés és lehangoltság mutatkozott. Vacsora után eljött Petőfi is. Mogorva volt és Klauzált szidta. Teljes depressio uralkodott az ösfészekben s már épen szétszéledni készültek tíz óra tájt, midőn egy szürkeruhás ifjú lépett be, a kit senki sem ismert. Könnyen elvegyülhetett volna az apathikus sokaságban, melyet semmi se érdekelt most, de ő ezt épen nem akarhatta, mert egyenesen felugrott egy billiárd-asztalra. No, erre aztán csakugyan észre kellett őt venni.

— Pozsonyból jövök — szólt lelkesedve. — Az ifjúság küldötté vagyok. — Bécsben kitört a forradalom. Metternichet elkergette a nép és most barrikádokat emel.

Csak a Gábriel harsonájától fog így meg-elevenedni még egyszer a sokaság. Forradalom van Bécsben? Hej beh nagy szó! Elkergették Metternichet? Ah tehát őt is, nemcsak Lajos Fülöpöt. Ah Istenem, milyen szép a világ e jámbor Lajos Fülöp és a furfangos Metternich nélkül! Egyszerre rózsaszínűnek látszott minden. Az ifjak egymást ölelték. Hát már a bécsiek is dolgoznak, csak mi vagyunk tétlenek? Pokolba a formákkal!

— Cselekedjünk, ne tétovázzunk tovább, polgártársak!

Ez a Petőfi fanatikus hangja volt. Az ifjak felugráltak. Ugy van, cselekedjünk! Munkára fel! Vezetetek bennünket!

Ezalatt folyton nyílt a kávéház ajtaja, új alakok érkeztek új hírekkel. Csodálkozást keltett Vahot Imre és Klauzál Gábor meglelése. A bécsi forradalom híret megerősítették

a jöttek. A szembenlakó Koplánszky keztyűsnek a fia érkezett meg Bécsből, a ki színör-színre látott egyet-mást az utcai jelenetekből. Koplánszky elhozta a Pilvaxba a tanut is. Künn az utcán zsiabongó, álmélkodó tömegek gyülekeztek. A Pozsony felől érkező hajó utasai egy félóra alatt szétterjesztették a hírt, egész Pest talpon volt és az Ellenzéki kör meg a Pilvax közt tolongott. Egymást csókolták az emberek és páthoszzsal beszéltek, mintha szinpadon volnának.

Bent a kávéházban az izzó hangulatban Irinyi kezdett beszélni, kire nehezteltek, mert az Ellenzéki kör titkos emberének hitték, ki együtt keverte a kártyákat Klauzállal.

De most jól beszél!

— Polgártársak — mondá — Petőfinek igaza van. Ne hagyjuk magunkat a formák korlátai közé szorítani. A délutáni nagygyűlés határozata fölöslegessé vált. Mondjuk ki, hogy a tizenkét pont rögtöni életbeléptetését követeljük.

— Ugy van! Mondjuk ki!

— Izgalmas vita fejlődik ebből. Klauzál, ki azért jött, hogy ismét mérséklőleg hasson, elkezdte érveket bizonyítani, hogy nem volna ildomos a népgyűlés határozatát ilyen rövidesen megváltoztatni.

Többen helyeslőleg bölintgatnak. Így Jókai, Emődy a Tisza-fiuk nevelője, Vahot. A jurátusok nagy része gondolkozóba esik. Klauzál, hiába, nagy tekintély. Néma zsiabadság, habozás volt észlelhető, mikor Sűkei Károly belleszólt az ő hebegő modorában:

— Nem kell most az ok-oko-kos ember!

Zajos derűtség tör ki s elmossa a Klauzál érveinek hatását. Utána Petőfi szól s újra fölpezsdíti egy-két szóval az ingadozókat. Irányi Dániel fölkiált: «Fogjunk fegyvert!» Nagy összevisszaságban gomolyog az ifjúság. Tizen is szólni akarnak. Klauzál látja, hogy nem boldogul, elhagyja a kávéházat.

Az ifjúság most már magára marad, de a jelenet mind jobban fölveszi a khaosz jellegét. Már egymás szavát sem értik. Vasvári a stílétes botjával hadonáz és fenyegeti a gyávákat. Az óramutató az éjfélhez közeleg, többen távozni készülnek.

Vajda János azonban szerencsés lélekjelenléttel az ajtóhoz rohant s becsukta:

— Uraim, addig innen ki nem mennek, míg nem határoznak.

Ez döntött. A vezérek most már hamarosan s egyetértőleg határoztak, hogy holnap reggel az egyetemi ifjúság bevonásával tüntetést rendeznek s a tizenkét pontot, a mennyire lehet, mindjárt életbe léptetik. Semmi körülmények közt nem tágtanak, sőt ha kell, szembezállnak a szuronyokkal is.

Kiosztották egymás közt a szerepeket. Irinyi Petőfit kívánta megbizni a tizenkét pont proklamálásával. Petőfi szabadkozott, hogy ő egy verset fog felolvasni, hadd terjeszse elő a tizenkét pontot Jókai. Vahot Imre már az ajtóban volt, mikor eszébe jutott, hogy be kellene venni a pontok közé a rab Táncsics Mihály szabadonbocsátását is, mire ebben is megállapodtak és megint módosították a pontokat. A katonaságról szóló tizedik és tizenegyedik pontot összevonván, a tizenegyedik helyére a «politikai államfogylok szabadonbocsátását» szúrták be.

Két órát ütött a tornyokban a csendes éjben, mikor a «Közvélemény asztala» elszólt azzal a jelszóval:

— Nyolcz óraker reggel itt legyünk.

A lámpák bágyadtan pislákolnak künn az utcákon. Nyugat felől szürke foltok száguld-tak az égbolton (holnap nem lesz jó idő), a hold sietve bújt a felhőrongyok alá.

Holnap ilyenkor talán megint visszatér, de az öreg Magyarországot nem találja itt többé.

*

Ime, ezek márczius tizenötödikének az előzményei. Néhány rajongó ifjú csinálta, nagy álmok álmodói. A pozsonyi «öregék» semmit, vagy legalább keveset tudtak ezekről s viszont a fiatalok se gondolták, hogy a diéta küldöttsége útban van Bécs felé. Ha tudták volna, talán meglöhad a bátorságuk. Gondolták volna: «hiszen az öregek is ezt csinálják». De így nem gondoltak, nem fontolgattak semmit, hanem nekivágtak és megcsinálták márczius tizenötödikét, egy verssel és egy pár csörömpölő jurátus-karddal.

S mi most is abból élünk.

M—th K—n.

A REJTÉLYES KARMESTER.

Elbeszélés.

Irta Zöldi Márton.

Abban az időben, mikor én színész voltam, az előadó művészet szabad és rendezetlen volt, mint a darvak és varjak csapata. Az egész eljárás abból állott, hogy az ember felesapott színésznek. Az igazgató a legtrikább esetben kérdezte, ki ő és merre van hazája?

Egy somogy megyei kis városban küzködünk az élet és a művészet gondjaival. Az utóbbiak közé tartozott, hogy nem tudunk operettet adni, mert a karmester megszökött.

Korán reggel volt, mikor az igazgatóval, Buday Józseffel az Arena lombos udvarán találkoztam. Mikor meglátott, izgatottan rohant felém.

— Fiam, fiam, kiáltotta lelkendezve, holnap Dunán megy.

«Dunán apó és fia Patroklos» Offenbach vidám operettje akkoriban elsőrangú kasszadarab volt.

— Ki dirigálja? — kérdeztem.

Az igazgató konfuzusan válaszolt:

— Még nem tudom, azaz tudom, de a nevével nem tudom... azaz a nevével is tudom, de valami álnevet akar használni. Ugyan gondolj ki valami jó nevet... olyan karmesternek valót... Megígértem, hogy mire visszajön...

A BOURC SAINT-PIERRE-I ROMÁNKORI TEMPLOM SAINT-BERNORD MELLETT.

A karmester készségesen kapott a tárczája után.

— Nagyon szívesen, hogy ne, tartom szerencsémnek...

Keresgéltem a tárczában, s láttam, hogy arca hirtelen szinte eltörzöl a zavar miatt.

— Milyen kellemetlen, mondotta, tessék, nincs csak egy ezresem... Már tegnap fel akartam váltani, de nem tudták.

Az ezres, melyet a vendéglőben tartózkodó postamester felaprított, a szenzáció igazgató hatására ébresztette az elmékben. El kell képzelni a nyomorúsággal küzködő vidéki szintársulatót, sok évek telnek el, míg a szemhatáron egy százas mutatkozik. S egyszerre megjelenik egy kis szöke, igénytelen külsejű karmester, s ezrest szed elő a tárczájából... Ez ellenkezett mindazzal, a mit valaha karmesterről hallottam...

A színészek képzelete beteges izgalommal foglalkozott az ezres tulajdonosával. Minthogy lakótársa voltam, mindenki nálam tudakozódott:

— Honnan vette? Ki ez az ember tulajdonképpen?

Természetesen én sem tudtam kielégítő választ adni, de elhatároztam, hogy megkérdezem tőle, hogy milyenek az anyagi viszonyai. Nem kertettem sokat, hanem egyszerre tettem fel a kérdést.

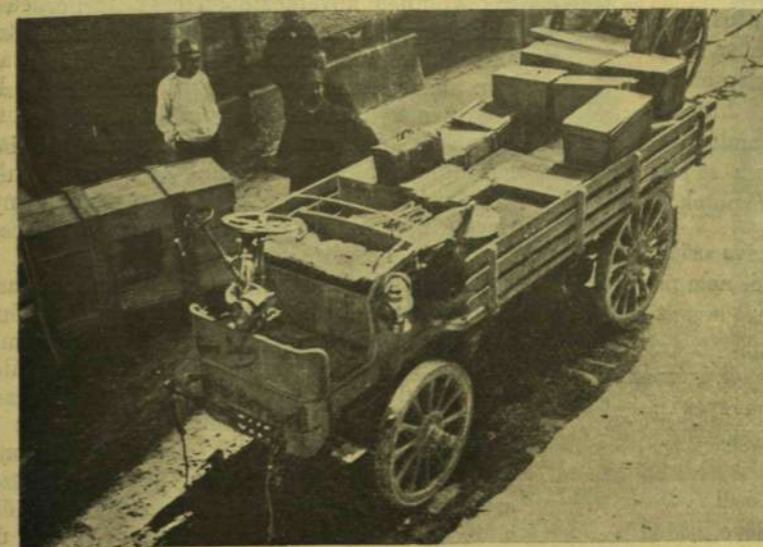
— Úgy látszik, uram, ön gazdag ember, mondtam.

A karmester igent bólintott.

nul figyeltem az alvó, szabályosan lélegző hitvesgyilkosra. Érthetetlennek találtam, hogy álma oly nyugodt... Mivel tudta elaltatni a lelkiismeretét? Vártam, hogy legalább egyszer megszólal álmban, hogy kínos nyögéseket hallat... de ez nem következett be... A rejtélyes karmester ideálisan aludt és pontosan ébredt. Nem kell mondanom, hogy ez még rejtélyes...

— Uram, szívességre jöttem kérni.
— Parancsoljon velem.
— Ön átengedi ma éjjelre a szobának önt illető részét nekem.
— De kérem...
A fekete asszony megrázta a kezemet.
— Csitt... semmi pajkos megjegyzés... én a karmester felesége vagyok.

ahhoz sem volt energiája, hogy elkergessen... Ő maga szökött meg... De úgy-e, önt nem érdeklik ezek a családi ügyek?... Ön oly kedves, lovagias embernek látszik... Ugyebár nem tagadja meg kérésemet.
— Semmiesetre sem, — mondtam mélyen meghajtva magamat.
Néhány perc múlva távoztam... Azt az éj-

A BERNÁTHEGYI BARÁTOK AUTOMOBILJA, MELY ELÉ LOVAT KELL FOGNIOK.

BEVÁSÁRLÁS MARTIGNYBAN AZ AUTOMOBILLAL.

sebb tette előttem. Milyen másnak festik az írók a gyilkost és annak álmát!

Nagy erőteliséssel sikerült lélektani magyarázatot találnom. Így okoskodtam:

— Ez az ember hét esztendőt töltött a fegyházban a legszigorúbb fegyelem alatt. Pontos időben kellett lefeküdni és felkelnie, tehát fizikailag volt rákényszerülve a nyugodt alvásra... Minthogy pedig ép úgy rabja a szokásnak, mint a fegyháznak, ennél fogva... stb.

Nagyon meg voltam elégedve ezzel a lélektani magyarázattal, s olyan szépen megszoktam a hitvesgyilkos közellétét, hogy mikor a következő stációra mentünk, én voltam az, a ki javasoltam, hogy lakjunk újra együtt.

Csuf novemberi este történt. Egyedül voltam az új lakáson s egy új darabot olvastam. Lakótársam az este dirigált. Kopogtattak az ajtón s egy magas, fekete asszony lépett be prémis bundában s széles karimájú plús kalappal.

EREDETI BERNÁTHEGYI KUTYA.

szakát a drámai apánál, Pethónél töltöttem. Nem tudtam megállni, hogy el ne mondjam neki, hogy a karmester állítólag meggyilkolt hitvese teljes épségben, sugárzó szépségben, főleg pedig elevenen megérkezett.

— Az nem lehet! — kiáltotta Pethő ijedten felülve az ágyban. — Az lehetetlen... Itt valami misztifikáció történt... Egy asszony, a kit ez-előtt nyolcz évvel meggyilkoltak...

Szegénynek, olyan kínosan esett megválni attól az ostoba mesétől, melyet önkényesen koholt, hogy szinte megsajnáltam...

A SZENT-BERNÁTHEGYI BARÁTOK.

Gyermekkorunkban sokat hallottunk róla, szinte hajlandók voltunk a legendák közé sorozni a Szent-Bernathegy jölelkű szerzeteseit, a kik a zárdájuk közelében járó utaso-

BERNÁTHEGYI KUTYÁK, MELYEK FAJTÁJA MÁR KIVESZŐBEN VAN.

IMPORTÁLT KUTYA A RÉGI KULMRÓL. (Ilyeneket használnak a régi bernathegyiek pótlásul.)

SZENT-BERNÁTHEGYI KÉPEK. — Ssalatnay Benő félvétele.

— Pardon, mondotta, — itt lakik a karmester úr?

— Szolgálatára.

— Ön a lakótársa?

— Szolgálatára, mondtam tüntető udvariassággal, a minőt mindig mutatni szoktunk, ha szép, ismeretlen asszonnyal kerülünk szembe.

A fekete asszony tekintete barátságosan suhant végig rajtam. Piros ajka körül mosoly tűnt fel. Rövid hallgatás után kezét nyújtotta felém.

— Az lehetetlen! — kiáltottam izgatottan.
— Miért? — kérdezte a legfoglalatlanabb hangon.

— Mert... kérem... úgy tudom... igen... úgy vagyok értesülve, hogy az én lakótársam, a karmester úr megölte a nejét.

Hangos kacagást hallattam.

— Haha! Még nem, uram! Egy csöppet sem... Csak elhagyott... Összevesztünk... Sietek nyílt lenni... Én voltam a hibás... Általában tele vagyok hibával... De azért az uram nem ölt meg... Legkevésbé... Még

kat megsegítik; ha eltévednek, útbaigazítják, ha elsüllyednek a hóban vagy lavina sodorja el őket, megmentik s e célra külön betanított okos kutyákat tartanak, a melyek kiszimatolják, hol rejlik ember a hó alatt s oda vezetik a barátokat. Pedig ez nem legenda, mert a bernathegy barátok ma is megvanak, minden télen számos emberen segítenek, nyáron pedig ezernyi turistának adnak szállást.

A st-bernhardi hegyszoros ugyanis a leg-rövidebb út Svájc és Olaszország között s

KILÁTÁS A KLASTROMBÓL AZ OLASZ HEGYEKRE.

A SZENT-BERNÁTHEGYI KLASTROM.

SZENT BERNÁT-SZOBOR A KOLOSZTOR ELŐTT.

SZENT-BERNÁTHEGYI KÉPEK.

Ssalatnay Benő félvétele.

— Hát hova ment?

— Lakást keresni.

Az igazgató homlokára ütött.

— Nini, lakhatnék veled... Roppant finom ember... nem fiatal, olyan korombeli.

Az igazgató ötvenöt éves volt, a szóban forgó karmester negyvenkettő. Az emberek, ha már nem fiatalíthatják magukat, szeretnek másokat véníteni.

Egyébként úgy történt, hogy az igazgató óhajtott. A karmester, kit hamarosan «Dalfi»-nak kereszteltünk, hozzám jött lakni. Sovány, kissé hajlott vállú férfi volt selymes szöke szakállal s ijedős tekintettel. Halkan beszélt és erősen racsosolt. Véletlenül tudtam meg, hogy kitűnően beszél francziául. A házi asszony guvernánásának magyarázott valami komplikált zenei tételt a legtisztább párisi jargonban.

Félnék, bizalmatlan, szófukar volt csaknem mindenkivel szemben. Az öt tagú zenekar tagjaival egy felesleges szót nem váltott, de a zenész urak nem győzték dicsérni zenei tudását és biztosságát.

Már hat hete, hogy a szintársulat karmestere volt, s mindennap újabb és újabb rejtelmes vonás mutatkozott lényében. Az igazgató háromszor is hozzám jött titkolódzó arccal:

— Te, még nem vette fel a fizetését... Még ilyet nem láttam karmesterben!

A vendéglőben étkezett, de lehetőleg mindig egyedül ült az asztalnál. Ha valaki megszólította, összeresztette, a szempillája idegesen mozgott. Az ebéd alkalmával a sűgő, egy igen derék öreg úr szívességre kérte:

— Legyen szíves, karmester úr, estig három forintot kölcsön adni.

— Meglehetősen... Örököltém...

— Sokat?

— Elég sokat.

Ez előadás után történt a közös lakásunkon. Másnap a társulat drámai hőse, Pethő Elek, bizalmasan félrevont.

— Tudod, ki a te lakótársad?

— Igen jómódú ember, — mondtam.

— Lehet, — suttogta rejtélyesen, — de az bizonyos, hogy gyilkos...

— Ugyan ne fecsegy ostobaságokat...

— Pszt... bizonyosan tudom, nem olyan közönséges gyilkos... azaz nem rablógyilkos... a feleségét ölte meg ezelőtt nyolcz évvel... A lapok akkor meg is irták a dolgot... hét esztendőre ítélték el... Teljesen összevág... most került ki a fegyházból... Biharmegyében történt... Mi akkor Ajtay társulatával ott voltunk... Tiszán emlékszem az esetre... A megölt asszony a házigazdám rokona volt... Az mondotta el a borzalmas részleteket... Tört dőfött a szívébe féltékenységből... Megjegyzendő, volt oka féltékenységre lenni... Akkor tudtam is a nevét... Irok is a volt házigazdámnak...

Aztán szomorúan tette hozzá:

— Tudod, hogy én sajnálom ezt az embert, lelkemből sajnálom.

Olyan természetes, egyszerű hangon beszélt a drámai apa, a minőt a színpadon, fájdalom, sohasem használt. A hatás is közvetlen volt. Hittünk neki, s attól kezdve inkább számalommal, mint borzalommal néztük a kis ideges, szöke embert, kibem senki sem sejtette volna a véres tragédia hőseit... De azért néhány álmatlan éjszakán nyugtala-

mivel legrövidebb, legelősebb is. Ezért különösen szegény emberek, munkások, mesteremberek járnak arra télen, daczolva hóviharral, lavínával, egyéb sok mindenféle veszedelemmel. Ez ősidők óta van így s a középkorban nyilván azért is alapították ott az augusztinusok klastromot. Megvannak a barátoknak kutyák is, bár ők maguk panaszkodnak, hogy a régi szentbernáthgyi fajta kiveszőben van s az új fajta nem olyan jó. Azért így is sok jó cselekesnek, hivatásból, ingyen a barátok. Hogy annál sikeresebben szolgálhassák feladatukat, a klastromuktól három óra járásra eső *Kantina* nevű korsmával távirati összeköttetést létesítettek s ezen az úton tudatják velük minden utas érkezését. A távirati híre aztán a barátok a nagy hóban szkivel elébe mennek az utasnak kutyáikkal együtt. Ha találkoznak vele, elkísérik, ha nem találják, akkor következik a kutyák szerepe: szaglászva megkeresik, hol süppedt ember a hóba s ha megtalálták, jelt adnak az életmentőknek, a kik a magukkal hozott szerszámokkal hamar kiássák a szerencsétlenül járt embert, szánkón a klastromba viszik, föllesztik, ápolják.

A klastrom és menedékház épületei egyszerűek; mai alakjukat 1825-ben kapták. Mind a két épület kis szobákra van osztva: ezeknek a szobáknak nagy kelete van nyáron, a mikor tömérdek turista szokott ott megfordulni. Egy embernek csak egy éjszakát szabad a kolostori szabályok szerint ott tölteni. A nagyobbik épületben vannak az ebédlők, a társalgó, a könyvtár, a kápolna, postahivatal s a konyhák, melyekben a tűz sohasem alszik ki. Ugyanebben az épületben van a tulajdonképeni klastrom, a szerzetesek celláival, melyeket magas, rácos ajtó választ el a többi szobáktól. A kapu éjjel-nappal nyitva áll mindenki számára. A lakásért, ellátásért szegény utasembertől, gazdag turistától egyaránt nem kérnek pénzt. Ily módon természetesen nem bírják a nyári turistajárás roppant költségeit fedezni, ha ezt a szabályt nem lehetne megkerülni. Az utasok úgy segítenek a dolgon, hogy a templomban levő szenteltvíztartóba tesznek pénzt, annyit, a mennyi jól esik. Vannak aztán halás vendégek is, a kik hazatértek után is megemlékeznek róluk. VII. Edward angol király pl. egy zongorát ajándékozott nekik ott társ emlékeül. Egy amerikai milliomos pedig automobilt adott a barátoknak ajándékba, hogy legyen gyors szállító eszközük. Mikor azonban először használni akarták az automobilt, nagy baj lett belőle. Az út menti legelőkön iszonyú rémületek estek az állatok, tehének, juhok, lovak, eszevesztetten menekültek a furcsa gépezet elől s nem egy közülük belerohant a meredek mélységekbe. Ezért aztán a hatóság kimondotta, hogy automobillal arra járnak tilos, ha csak nincs ló belefoga. Most tehát a barátok lovat fognak automobilljukba; egy kocsis hajtja a lovat s egy fűtő az automobilt.

A szentbernáthgyi kolostor a legmagasabb fekvésű állandó lakóhely a világon, 2472 méter magasban áll. A hőmérséklet környéken ritkán emelkedik feljebb a zérusnál, télen pedig rendszerint 30 fok körül van. Megközelíteni a svájci oldalról Martigny felől lehet, itt van az utolsó vasúti állomás s innen vezet a híres hegyi út Olaszországba, St. Rémy-ig, onnan tovább Aostáig.

ÉLET DALA.

Száll dalom, mint a madár, ha délre száll...
Itt sokszor élnek vénszívű nemzedékek,
Bukottjai nagy célt imádó gyöngéségnek
És életük is már inkább csak halál...
Szállj, szállj s ne kérdezd, mivé a lélné!
Egy-egy ily korcs nemzedék ivadéka,
Melynek bölcsője is már sírban áll,
Ha — kiket legelőbb megöl ily korok átka:
Mink nem dalolnánk — jövőt imádvá?!
Szállj dalom, mint a madár, ha délre száll.

A jövő száz napnál sugarasabb!
Ma bármily csüggedt, béna ez élet,
Korabölcs lelki és szíve kiegészít,
— Hejh, hát úgy hűlne a föld, a nap?
Megalkuvások kishitű nemzedéke,

Dalom, — mely töled mit is remélné? —
Ivadékok gyülő szívébe csap!
A te zord lelked köde rá ne boruljon!
Kegyelet se sirjon a pusztá multon!
A jövő száz napnál sugarasabb!

Több jót mi ígér, ha nem új napotok?
Gánecot vet a zord ma gondja, a törpe —
S ti, gyáva apák, lerogytok a rögre...
S rüg órjásaként a törpe rajtatok!
Mi gonddal, bajjal nem törődve,
Csak hadd rohanunk merészen előre!
Szakad, ha utunkba feszül, a huok!
Tegnapnak multja, mának mulója
Ugysem visz többre, se rosra, se jóra...
Több jót egy ígér csak: új napotok!

Szódd lelkem az álmat, epédve szódd!
Csak vesszen hát, a ki bízni nem mer,
A ki nem hiszi, még mi dicse lesz az ember!
Nekünk e hit, e bizás ad erőt.
Hány czél volt álom! Uj álomok ígéznek...
S majd teljesülnek csodaremények...
A végtelen hódol a véges előtt.
Előre csak, élet álmodozó!
A mi epédésünk sohasem lesz ódi...
Szódd lelkem az álmat, epédve szódd!

Élet dala, szent, örökéletű dal!
Tüzzengsz te minden földi keserven.
Nem halsz bele sírba, csapongsz az egekben...
Oly szép a világ s mindig fiatal!
Zengsz meg-megújulva évmilliókon,
Kaczagod csak, mit vall a rémhít, az ódon:
Hogy ember és föld végül egybehal!
Zengsz — és be se várva e föld halálát,
Az emberrel majd más csillagra szállsz át —
Élet dala, szent, örökéletű dal!

Telkes Béla.

MOZOG A FÖLD.

Fehér fény villózik napkeleten,
Mely halkán, titkon rózsaszínre bágyad;
A hajnal átnevet a nagy hegyeken,
S aranyugárral húzza be a tájat.
Kelet felől dalos madarak szállnak,
Kelet felől jön a vándorosapat;
Búsán, mint későt éjjeli árnyak,
Jönnek a Hargita lába alatt.

Mind csupa büszke, nyalka legény,
Jönnek egymás derekát átkarolva,
Mint tüzes folyam sziklák peremén
Átnyargal az izzó, bánatos nóta:
«Hej, marosszéki híres piros páris!
Itt maradsz árván a kertek alatt —
Vándorol innen a legény, a lány is,
S nem dalol többé, a ki itt marad.

Völgyi faluból sok ház kifehérik,
Sok kicsi ablakból muskátilvirág,
Útszéli fűzek marasztalón kéri,
Ne menj el, megesal a fényes nagyvilág.
Piros számóca gyümölcsöt kínálja,
A gyopár sóhajt: Tüzz kebledre fel...
Álomra hívja erdő hűvös árnya,
«En adtam bölcsőt!» szól a büszke cser.

S ők mennek, mennek, idegen világba,
Át az ismeretlen, nagy vizeken,
Hiába marasztja erdő csalóganya,
Megrontó álom ül a sziveken.
Mezőn nem izzad vig munkás sereg,
Buja, vad gyommal az udvar benőtt,
Nem béget a bárány, nem sír a gyerek —
Valami történt... mozog a föld...

Kiss Menyhért.

A SIKETNÉMÁKRÓL.

Hazánkban a siketnémák száma meghaladja a 23,000-t s magában Budapesten is közel 1000 siketnéma él. Ma, a mikor a szociális kérdések mindinkább előtérbe nyomulnak s a gazdasági viszonyok folyton rosszabbodnak, munkásokban amúgy is szegény országunkra

nézve semmi esetre sem lehet közömbös, hogy ily nagyszámú polgárai a mások keresményéből, illetőleg közpénzen tartatnák-e el, vagy pedig mint produktív munkások maguk is hozzájárulnák-e a maguk és családjuk fenntartásához és az általános jólét emeléséhez. A siketnémák legtöbbje nálunk ma még az előbbiek csoportjába tartozik, mivel annak idején semminemű képzésben nem részesültek s ennek következtében csak terhére vannak hozzá tartozóiknak, a községeknek és a társadalomnak; azonban közel az idő, a mikor már valamennyien fogykozással daczára is hasznos, jórávaló és munkás polgárai lehetnek a hazának. Ma már ugyanis 16 intézet foglalkozik a siketnémák képzésével s mintegy másfél ezer siketnéma gyermek nyer nevelést, tanítást és tanul meg értelmesen, hangosan beszélni.

A siketnémák beszédre való tanítása azon ismert természeti törvény alapján történik, a mely szerint hiányzó érzékszerveink a meglévő érzékszervek nagobbmértvű felhasználása és fejlesztése által pótolhatók. A siketnémaság tulajdonképeni oka a hallás hiánya; az ily fogykozással szenvedők azért némák, mert nem hallanak; egyébként azonban beszélő szerveik teljesen épek és ha rávezetjük őket a hangok képzésének mikéntjére, épen úgy ki tudják azokat ejteni, mint bárki más. Mi éperzékűek a hangok hallási benyomásai alapján sajátítjuk el a beszédet s annak elemeit, a hangokat. Azonban, a mikor beszélünk, nemcsak hangokat hallatunk, hanem érzékszerveink bizonyos látható, sőt érezhető mozgásokat is végeznek. Ezeket a siketnémák is észreveszik s ily módon ők is megtanulhatnak beszélni.

A siketnémák beszédtanítása a lélekző képesség fejlesztésével és az úgy nevezett kiejtési oktatással kezdődik. Mikor a gyermekek már az összes hangokat ki tudják ejteni, leírni és olvasni, akkor kezdődik a tulajdonképeni beszédtanítás. Kiinduló pont maga a gyermek és közvetlen környezete. A czél és törekvés a siketnémának maga alkotta — de érthetelensége miatt semmi gyakorlati értékkel nem bíró — nyelvet, a jelbeszédet, mindinkább háttérbe szorítani és a gyermekeket képessé tenni, hogy gondolatait a mi nyelvünkön egyszerű szavakban ki tudja fejezni. Az oktatás további folyamán aztán, a mint tágul a gyermek fogalom- és gondolatköre, tovább fejlesztetik beszédképességét is, úgy, hogy az egyes tantárgyakat, mint pl. számolást, olvasást, hittant, földrajzot, természetrajzot, természetrajzot, történetet, alkotmányt stb.-t már a hangbeszéd útján tanulják a siketnémák. Egyik képünkön láthatjuk a siketnémák szegedi intézetének V. osztályát; a gyermekek épen számolnak s az egyik fiú egy nem épen könnyű osztási példát fejtett meg kifogástalan helyességgel. A tábla felső részén pedig az intézet egyik emeletének alaprajza látható, melyet a növendékek saját felvételeik alapján maguk készítettek. Tehát ez osztályban a gyermekek már földrajzot is tanulnak. Úgy e tárgyak, mint a többi reáliák tanítása oly módon történik, mint más iskolákban, azonban — természetesen — a tananyag a minimumra redukáltatik, a szemléltetésre pedig a lehető legnagyobb gondot fordítják.

A tanteremben — mint képünkön is látható — a tanulók mindenütt körben ülnek; ez azért van, mivel nem hallják a beszédet s így csakis úgy érthetik meg a mondottakat, ha minden gyermek jól látja a tanárnak is, meg a többinek is a száját, hogy a mondottakat annak mozgásairól leolvassassa.

Az elméleti tárgyakon kívül minden intézetben nagy gondot fordítanak a gyermekek kézügyességének a nevelésére is. Úgy a rajzok, a fiúk agyag- és famunkái, mint a lányok női kézimunkái a legszebb eredményeket mutatják.

Az intézetben a képzés mindenütt 8 évig tart. A végzett növendékek legtöbbje ipari pályára lép, a hol a siketnémák — férfiak ép úgy, mint a nők — általában nem csak igen jól boldogulnak, de számosan vannak, kik ügyességükkel és buzgalomukkal a legkiválóbb műiparosokká küzdik fel magukat.

K—r.

SZEMLELTETÉS ÉS IRATÁS.

AZ «É» BETŰ KÉPZÉSE.

A KIEJTÉS TANULÁSA.

SIKETNÉMÁK OKTATÁSA A SZEGEDI TANINTÉZETBEN.

KIÁRENDÁLT URAK.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Írta RÁKOSI VIKTOR.

Ez a kincses láda tulajdonképen egy tizenhetedik századbeli magyar subltó volt, három ládafelel, melyeknek mindegyikén két oroslánfej rézkarikát tartott. Ebben a ládában tartotta Szentléleki azt, a mi a régi dicőségéből még megmaradt. Volt ott két pár ezüst sarkantyú, bogláros mentekötő, művészi díszítésű török nyereg, tizenötödik századbeli kengyel és lószerszám, türkiszköves köcsag, kard, fokos, kardkötő, azután sokféle dírib-darab jószág, tört részei régi ezüstkaneseknek és bronztalaknak. Csak nagy események bírták rá Szentlélekit arra, hogy a kincstárba belenyuljon. A rendes nyomorúságát, a mindennapi kopálást sohasem enyhítette meg e végső romok elkótyavetyéléssel, de nagyobb események alkalmával ott tündökölt a kibúzótt subltófiókok fölött s arca ilyenkor szinte eltorzult a fájdalomtól, mintha a tulajdon testének egyes darabjait kellett volna levagdalnia. Utóljára akkor nyúlt bele, mikor a feleségét temette. Az egész már nem sokat érhetett. Azok a ragyogó kövek régen hamis gyémántok voltak. Mégis, hosszabb ideig tartó szemle után körülbelül megállapította azt, hogy talán a gimnázium költségei kifutják. Hanem akkor azután nem marad semmi, még a láda sem!

A két pár ezüst sarkantyút és a kardot magához véve, elment Blauhoz, az összes ér-tarpai urak valóóságos belső titkos tanácsosához, valamennyi úri hitelművet korlátlan intézőjéhez, a ki kívül fűszerkereskedés volt, belül pedig zálogház, bank és váltóüzlet. Ez a sok tehetetlen úr Blau segítségével nélkül megváltotta éhen halt volna. Blau mindent megvett és elvitt az udvarukról és mindent megvett és odavitt a házukhoz. A sarkantyúkat és a kardot is szó nélkül megvette. Nem sokat adott értük, de tudta, hogy egy kis ügyességgel és egy kis szerencsével ötszörös áron tuladhat rajtuk, mert *echt ősi* dolgok voltak, nem pedig XIX. századbeli komisz utánzatok. Szentléleki szegyelet egy kicsit az elődök hagyatékának vásárlás bocsátását s azért mentegődözve mondta:

— Fiam miatt tesszem, gimnáziumba kell vinni.

Blau nagyot sóhajtott, jelezvén, hogy érti, mit tesz az, apának lenni. Hisz ha az apai gondok nem nyomnák annyira, bizony ő az efféle

családi ereklékért sokkal többet adna. De hát neki még sokkal különb költségei vannak, mint a tekintetes úrnak. Az egyik fia Munkácson tanult, a másik Pesten végezi a jogot, a harmadik Zürichben járja a kereskedelmi akadémiát. Tessék megnézni, hogy legutóbb milyen angol levelet küldött. Az egész vármegyében csak három ember tud angolul, azok közül kettő gróf, egy gimnáziumi igazgató, a negyedik lesz pedig a Blau fiú...

Szentléleki pedig ezalatt azon gondolkodott, hogy bizony a sarokban lógó szalámiból jó volna hazavinni egy darabot, csak pénze volna rá. Szentléleki különben nem akudott, a mit a boltos ajánlott, besöpörte és elment.

A kapott pénzen a fiút egy kicsit kiruházta, ez feltűnt Sándornak s nagy szegve bátorkodott megkérdezni az apjától, hogy mit jelent mindez. Az apja aztán fölvilágosította, hogy felsőbb iskolába viszi Sárospatakra.

A fiú rábámult az öregre. Soha még álmban sem hagyta el ezt a tájat. Még mikor Tünderországban járt, akkor is Ér-Tarpán maradt, melynek egyes részeit kinevezte mesebirodalomnak. Gyöngye kis szívét valami névtelen szorongás fogta el s balsejtelmek támadtak benne. Nagy erőfeszítésére került, hogy könyveit visszafojtsa. Szegyelet volna sirni, mert nem tudta volna megmondani az apjának, hogy miért sir. Lesütötte szemét, miközben apja így szólt:

— Tanulnod kell, fiú, ha csak kondás nem akarsz lenni.

A fiú itt föltekintett az apjára s tekintetével azt látszott kérdezni: *Mért ne lehetnék én kondás? Hisz az egészen kellemes foglalkozás volna.* De ezt a nézetét nem merte elárulni, ellenben megkérdezte, hogy mikor mennek?

— Holnapután hajnalban.

A mint apja nyomasztó közelségéből el tudott somfordálni, rohant le az Impérfalvi-portára. Megfogta Eszter kezét s így szólt:

— Gyere a napraforgó-kertbe, mondok valamit.

A két gyerek egymásba fogózkodva futott végig a kukoriczason s a napraforgók alatt megállott. Leültek az ott ázott gödör szélére és Sándor elmondta a nagy ujságot: hogy őt Sárospatakra viszik, olyan iskolába, a milyen Ér-Tarpán nincsen, olyan tudományt tanulni, a melyet Fazekas bácsi már nem tud tanítani.

A fiú büszkén, dicsekedve mondta ezt, de úgy vette észre, hogy Eszter egy kicsit elszontyolodott.

— Hát nem örülsz neki, Eszti?
— Dehogyan nem, csak azt szeretném tudni, mikor jössz vissza?

Biz erre Sándor nem tudott felelni. Gondolkodott és a vállát vonogatta. A kis leány újra kezdte:

— Akkor aztán kivel játszom? Magam maradok itt, pedig a mesében is úgy van, hogy Árgirus királyfi magával viszi Tünder Ilonát. Erre fölragyogott a fiúnak az arca.

— Visszajövök ám én értem, Eszti. Akkorra lesz majd lovam, kocsim, cifra kocsimos, a a kocsimnak pántlikás kalapja, a lovamnak ezüst patkója. Megfujom az arany-kürtöt a házatok előtt, te kijössz, beülisz a kocsimba. De látod, ha itt maradok, akkor sose hozhatok neked se kocsi, se lovat.

Eszter hirtelen megragadta Sándort.

— Te Sándor, babát hoz nekem. Olyan babát, a ki lehúnyja a szemet, mikor lefektetik. Legyen neki hosszú szőke haja és látni lehessen a fogait.

— Igérem, hogy hozok. Mindent hozok, a mit csak a szemed, szád kíván. A babádnak külön kis kocsi, a melybe fehér bárányt fogunk. A fehér bárány nyakán aranycsengő lesz. — Jaj, de jó lesz! — kiáltott a kis leány, miközben ugrált és tapsolt örömben.

Így hát a bucsúzás nem is volt valami érzékeny, sőt az utazás vérmes reményekkel töltötte el mind a kettőjük szívét. Mikor Sándort felöltöztették új ruhájába, még egyszer lement s megmutatta az új bőrt Eszतिकének. A kis leány ugyancsak megbámulta, körültopogatta s annyira megdicsérte, hogy a fiú maga is kíváncsi lett önmagára. Elszaladtak tehát a patakhoz és Sándor annak tükrében megnézte magát. Azután elbúcsúztak, ártatlanul, még csak az se jutott eszükbe, hogy megcsókolják egymást.

Másnap hajnalban parasztszekéren mentek a megye székvárosába és onnan tovább Sárospatak felé. Egy esztendeig nem is került haza Szentléleki Sándor. A vézna gyerek még soványabb lett, mikor szülőházában újra megjelent. Nőni nőtt, de nem hizott és nem erősödött. Ez az egy iskolai esztendő már sejtette vele, hogy a való élet egészen más, mint a minőnek ő a napraforgók alatt elképzelte. Az ünnepélyes és szigorú professzorok, az iskola katonás rendje, a hatalmas, komor épület, gyöngén fűtött szobáival és jéghideg folyosóival, kedélyt ridéggé tette s kezdte kiöltni belőle a gyermeki vidámságot. Ér-Tarpán, bárminő szegényen éltek is, boldog volt, mert szabadon járt-

kelt és nem tudta, hogy koldus. Az apja nemcsak nem parancsolt neki, de nem is törődött vele, Patakon az aranyzsabadság véget ért s belépén az emberi társadalomba, ott rögtön megtudta, hogy jóformán kegyelemkenyéren él, mert apja nagyon keveset tud fizetni érte. Éretlen volt még arra, hogy az intézet jótéteményeit méltányolja és hála fakadjon benne, de elég nagy volt már ahhoz, hogy alárendelt helyzetének keserűségeit megérezze. Hanem a mikor a nagy vakáció visszahozta Ér-Tarpára, ott még megtalálta régi gondatlan életét s boldogan játszott Eszterrel, az elhagyott, de újra fölészett tündérbirodalomban. Ah, de ez nem sokáig tartott. Az álmok szétfolytak s nem-

Azóta Szentléleki Sándor külső életében nem változott semmi, de belseje teljesen átalakult. Ott bent elsüllyedt egy világ, a gyermekkor ragyogó világa s körülbelül az az érzés szállhatta meg a fiút, a mely Ádámban élt, mikor a kapuból visszatért az elvesztett paradicsomba...

A fiatal embert egy fiatal leány fogadta. Egyedül volt otthon s bevezette egy nagyon szegényes, de nagyon tiszta szobába. Mikor kezét fogták, mindegyik érezte, hogy a másik reszket. Először történt, hogy nem tegeztek egymást. És nagyon közömbös dolgokról beszélgettek. A leány nagy volt és szép volt; teljesen kifejlődött, minden gyerekvonás levedlett

— Ne menj többet oda!
— Miért? — kérdezte a fiú ridegen, fölvetette fejét és merészen szemé közé nézett az apjának.

— Mert nem akarom.
A fiú vállat vont és alig serkedő bajuszát kezdte pödörgetni. Mozdulata és tekintete azt látszott jelenteni: *ezt az indokolást nagyon gyengének tartom.* Az apja halántékán egy kicsit megdagadtak az erek, mintha valami keletkezőfélben levő indulat feszegetné ott a bőrt, s az öreg nyersen így szólt:

— Ha az apád azt mondja, *nem akarom*, nincs jogod bővebb magyarázatot kérni. Még később is belenyugodhatsz ennyibe, hát

SIKETNÉMÁK TANTERME.

EGYES HANGOK JELZÉSE SZÁJ- ÉS KÉZMOZDULATOKKAL.
(Az első sorban balról számítva, p, t, sz, s, a hátsó sorban á, a, ó, u, e).

A LÉLEGZÉS SZEMLELTETŐ GYAKORLÁSA.

A TUDÓK FELLESZTÉSE.

SIKETNÉMÁK OKTATÁSA A SZEGEDI TANINTÉZETBEN.

sokára újra ott ült a sárospataki tanulószobában, a tudást rejtő unalmas könyvek között.

Mikor a hatodik iskolát elvégezte, akkor történt meg vele legelőször, hogy nem a kukoriczúson keresztül ment látogatába Impérfalviékhöz. Az a Szentléleki Sándor, a ki a ház kapujához került, nem is a régi gyerek volt többé. Teljesen kibontakozott már a gyermekkor mindent eltakaró aranyos ködéből. Fiatalembré lett, a ki nyitott szemmel nézett maga elé és látta helyzetének nyomorúságát, életének sivárságát.

Az az arányhajú Tündér Ilona is de sokszor megjelent előtte a pataki rideg diákszobában, mikor ébren vagy alva álmodozott. Nem tudta, mit tartson róla és mit tartson magáról, a lánnyal szemben. Mikor utoljára elváltak, gyermekszemmel tekintették egymást és a világot.

már róla. Sándor összeszorult szívvel gondolt arra, hogy ez bizony nem fog többet eljönni a napraforgók közé. Pataki diákéletéről beszélt, a Rákóczi-kastélyról, az urasági parkról, a honnan a diákokat kitiltották, a Bodrogról, a kántus sikereiről, a diák-bálokról, az újhelyi nagy tűzről s mikor már mindez ki volt merítve, köszönt és eltávozott. A leány csak hallgatta és néha mosolygott. Mikor kezét fogták, újra elvörösödtek mind a ketten, de a leány nem merte tartóztatni.

Másnap ebéd alatt az apja így szólt a fiához:

— Tegnap Impérfalviéknál voltál?
— Ott.
— Miért?
— Meglátogattam Esztert.
Az apja összehúzta szemöldökét és egy darabig hallgatott, végre megszólalt:

még most, mikor csak tejelesszajú suhanok vagy!

Most a fiú homlokereki kezdtek dagadni. Egy kicsit remegett a hangja, mikor megszólalt:

— Apám, ha nem kötelessége is megmagyarázni a parancsát, talán nem tiszteltetés, ha mégis szeretném az okát tudni? Mert így azt látom, hogy éretlen tökfűlöknek tart, a kivel fölösleges bővebb fejtegetésekbe bocsátkozni.

Az apa erősen megnézte fiát. Sohase kerültek még így szemtől-szembe és sohase beszélgettek úgy, mint a hogy férfi szokott a férfival. Egy idő múlva lassú hangon megszólalt:

— Nem vetted észre, mióta megszületted, hogy én Impérfalvi küszöbét át nem léptem és vele soha egy szót se váltottam?

— Tudtam, hogy haragban vannak.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A gyermekek háza. Nincs több olyan közvagyon, írta Dickens, a melyre olyan szeretettel, olyan féltéssel kellene vigyáznunk, mert semmiért se vagyunk olyan egyetemesen felelősek, mint a gyermek lelke, a gyermek erkölcsi védettsége és tisztasága. Egy elzüllött ember sorsáért lehet ő maga is felelős. Egy elzüllött vagy az elzüllésnek kitett gyermek sorsáért mindenki felelős, a ki elég érett ahhoz, hogy jó és rossz között különbséget tudjon tenni. Egy érett társadalomban elzüllt gyermekek lenni nem szabad: a hol vannak, ott a társadalom a legelemből és legsürgősebb kötelezettségeivel szemben bizonyítja magát fizetés-képtelenségnek. Nekünk ezt az adósságunkat egy intőlevél juttatja most az eszünkbe, a belügy-miniszternek az az írása, a melyben telket kér a fővárostól egy menedékhely számára az

tendenciája körül minálunk még vajmi ritkán támadt a közönségben az indulatoknak olyan összeütözközése, a mely demonstrációjává élestedt volna. A mi közönségünk híres a türelmes voltáról, arról a gavalléros önuralomról és lelki fegyelmességéről, a melylyel el tudja nyomni ellentmondó vagy háborgó hajlandóságának minden megnyilatkozását még akkor is, ha a mit a színpadról végighallgatni kénytelen, ellentétben van az izlésével, az érzésével, a lelke meggyőződésével. A magyar közönségnek ezt a nagy loyálisitást nem tudta megrontani még az a dühös türelmetlenség sem, a melyet az utóbbi időkben az újabb, legújabb és legeslegújabb művészi és irodalmi irányok rohamvezetői a küzdelmük stílusává tettek azok ellenében, a kik nem voltak hajlandók menten letenni az esküt az újabb, legújabb és legeslegújabb irányok törvényeire. A közönség a szaporán változatos áramlatok irritáló hullám-

seget alkotása, ennek hatása és a művészet között.

Királyok hatalma. Ha jól tudom, egy német élelzap közölte az ismerté vált definíciót a polgár meg a katonas szabadsága között lévő különbségről, a mely meghatározás így szól:

— A polgárembernek minden szabad, a mi tiltva nincs: a katonának minden tilos, a mi megengedve nincs.

Ezen az elmésségen kívül eszünkbe jut a keveremesi harangozó híres mondása is, a ki a mellére ütve vágta ki, hogy:

— Én többet parancsolok, mint a muszka csár!

Azután szerényebben tette hozzá:

— Mert a muszka csár csak egyszer parancsol és már megvan, a mit akar. Én azonban akár egyebet se tegyek, csak parancsoljak, mert nekem úgy se fogad szót senki.

PATKOLÁS ÚTKÖZBEN. — Garay Ákos rajna.

erkölcsi züllésnek kitett gyermekeknek. Ha megépül ez az intézet — és szeretjük hinni, hogy megépül minél hamarabb! — ez lesz a legszebb ház Budapesten még akkor is, ha vályogból építenék és zsuppfődelet húznának rája, mert a ki megáll előtte, tudván ez intézmény hivatását, okvetlenül meghatott szívvel fogja szemlélni. A mostani franciaia miniszterelnök, Clemenceau mondta tavaly egy kórház felavatásánál ezeket a szép szavakat:

— Ennek az épületnek a téglaát az ember-szeretet szent tüzeben égették!
Ez a szép mondás rá fog illeni erre a most emelendő házra is és ha elkészül, bátran oda lehet írni aranyos betűkkel a homlokára.

verésében is nyugodt, józan és méltányos maradt: nem zárta be lelkét a jó elől, a mit az újak közül egyik-másik hozott, de nem volt hajlandó agyonütni azt se, a mi már azelőtt is tetszett neki. Ilyen érzésű közönség mellett, ha mégis megesik, hogy egy színházban egy darab tendenciája közül nyílt csatára kerül a dolog a nézőtérre: ez olyan jelenség, a melynek a tanulsága csak a darabra és a szerzőre marasztaló. A darabról nyilvánvalóvá teszi, hogy kiválóan rosz argumentálás a tendenciája mellett, olyan gyöngö, olyan rosz, olyan erőszakos és olyan hamis, hogy nemcsak lefegyverezni képtelen azokat, a kik más nézetben vannak, hanem még a türelmükkel, ebből a sokat elbíró türelmeből is kifosztja őket. Ha pedig egyenesen erre a hatásra és e hatás ellenhatására számított volna: ez még sokkal szomorúbb. Mert a ki művészlelkével alkot, az semmitől se irítozhatik jobban, mint attól, hogy az alkotás hatása más legyen, mint egy művészi megnyilatkozás tisztá visszhangja. Ha más hatást keres vagy elfogad, maga fosztja meg már a munkája fogantatását a művészi akarat disztől és szüntét meg minden közös-

Szó sincs róla, ha egy uralkodó — és nem is műszáj mindjárt a muszka csárnak lennie — ha egy uralkodó akar valamit, az másképpen szól és mérhetetlenül fogatosabb, mint ha egy közönséges halandó fejezi ki az akaratát. Egy fejedelem szavára százezer ember, meg millió ember mozdul meg, felejt el minden más akaratot, gázol át minden más akaratot, még a magán is ezért az egy akaratért. Vért és életet ont, meg áldoz érte, ha ez az akarat így kívánja. Csakhogy... bizony ennek az akaratnak is megvan a maga «csak-hogy»-ja. Ki merné például nekem: egyszerű, de szabad polgárnak megtagadni vagy csak kétségbe is vonni azt a jogomat, hogy annak írjak levelet, a kinek nekem tetszik. Olyan levelet, a mely nem sért, nem bánt, nem fenyeget, nem rágalmoz. Ki tehet ezért nekem szemrehányást? Ki vonhat ezért felelőségre vagy számadásra? Továbbá: ki utasíthat engem, egyszerű, de szabad polgárt arra, hogy záros határidőn belül megházasodjam, feleségül véve egy leányt, a kit soha életemben nem láttam, meg a szeme vagy haja színét se tudom? Bizonyára senki, mert ilyenre joga

FÉRFI DOLGOZÓ-SZOBA.

PETŐFI NEVENAPJA.

(1845. márczius 17-dikén.)

A pesti kerepesi-út egyik régibb bérházát, a múlt század negyvenes éveiben egy nagy művész-csoport tartotta megszállva. A háztulajdonos Miller volt, ki már a közelében megnyílt Nemzeti Színház magyarosító hatása alatt Molnár-ra változtatta a nevét. Bár német ajkú volt, s a magyar nyelvet törve beszélte, de rendkívüli hazafias érzésű volt egész családjával együtt. A szabadságharc ideje alatt, családtagjaival együtt, a nemzeti kormány szolgálatában állt. S a kapituláció után sok menekült talált házában biztos menhelyet. E háza menekültem 1849-ben, budai várfogságból megszököve, néhány napi tartózkodásra én is, s a derék Molnár védett meg az elárulás ellen.

Molnár nagy műbarát is volt, s a Nemzeti Színház előadásait, családjával együtt, sűrűn látogatta. Egyik fia később, csupa rajongásból, színész is lett egy időre. Molnár házat ez időben egész művész-kolónia lepte el. Mert csaknem minden lakosztályát egy-egy színész-család bérelte ki, még pedig a mai viszonyokhoz képest mesés olesó áron. Családom egy első emeleti két ablakos, alkóveses nagy utczi szobát, tágas előszobával, konyhával, kamarával és egy udvari szobával együtt, évi nyolcvan pengőforint lakbéréért bírt s ezt a bért a házigazda soha sem emelte föl. Lakóinak soha föl nem mondott, bár az egész ház éjjel-nappal zsongott a bennlakó műzsaifak versenyző zajától: a deklamálástól, az énekléstől, a zongorajáték és zene szakadatlan gyakorlásától.

Földszint balra lakott a Fánysz-család; jobbra: Egressy Béni, ifjú nejevel, a viruló szép Kónig Rózával, a ki később Csengerly Jánosné lett. A többi földszinti lakásokat felváltva bírták: Réthy, Czako Zsigmond, Hubenay Ferencz, Udvarhelyi Miklós. Az emeleten lakott, az utcára nyíló középső részen: Szentpétery, tőle balra: Kőszegi, jobbra: Egressy Gábor, családjával. Az udvarra néző lakásban pedig: Szentpétery kedvence, a kedélyes ifjú színész: Szigeti József.

A Molnár-ház minden színész-lakója egész szenvedélyvel élt hivatásának.

A dráma képviselői számosan lévén, ezek iskolázása, önképzése hangzott fel legkitartóbban. Kifogyhatlan változatú színpadi alakjaik meglevenítésétől, hangos, jellemzetes idomításától rengett az egész ház, kivált a téli időszakban, mikor inkább az otthonukba voltak szorulva. Mert az enyhébb, melegebb idő beálltával a gyakorlati színhelyét a szabadba: a Városligetbe, a Svábhegyre, a Rákosmezőre, vagy az Orczy-kerthe tették át.

Az operai tagok közül Kőszegi az emeletet, Udvarhelyi a földszintet rezgettette meg hatal-

mas mély hangjával. Különösen Kőszegi fíradhatatlan, berekedhetetlen volt, s minden operai szerepét otthon tanulta zongora mellett. Hangját meg is edzette anyyira, hogy ötven évre kibátó erővel és klasszicitással értékesíthette.

Legváltozatosabb munkát végzett Egressy Béni, a ki magától tanult meg zongorázni, s zenei képességét anyyira fejlesztette, hogy csaknem minden hangszeren tudott játszani, majd tanítani is. Földszinti lakásán tanította be az ország különböző vidékéről összehozott cigány zenész-suhanczokat a hangszereiken való rendszeres játszásra. Ez volt az első cigányzenekar, mely műszabályos oktatást nyert s a melyet Egressy Béni, évek folytán, anyyira kiképezett, hogy körutat téve vele, úgy a hazában, mint a külföldön mindenütt, köztetsésben, lelkes fogadtatásban részesült.

E cigányzenekar betanítása egész nap tartott, reggeltől estig, s a hangszerek zsongása, bongása töltötte be az egész bérházat. E zenekar később Sárközi vezetése alatt működött.

A nevezett színészek csaknem mind Szentpéterynél étkeztek, kinek anyya, az én felejtethetlen nagyanyám, született Szegő Julianna, prototypusa a vallásos, galambkedélyű tiszteletesnének, (férje falusi református pap volt Mezőtúron és Gyűrén, Szabolcs megyében,) s

EBÉDLŐ.

A «MŰHELY» KIÁLLÍTÁSÁBÓL, AZ URÁNIA MŰKERESKEDÉSBEN.

kitünő magyar konyhát tartott. Izletes ételét gyakran edesgették házához, részben vendégekül, részben fizető kosztosainál, ismerőseit, barátait, mint: Lászlót, Fűredit, Hegedűst, Szigligetit, az idősb Lendvayt, a Vahot-testvéreket, Diósi Mártont, Sükeit, Gált, Barabás Miklóst, Vörösmartyt, Garayt, Obernyiket, s a fővárosban időzésük alkalmával: Tompát, Petőfit, Kazinczy Gábort, Szemere Pált és Miklóst, valamint: az író- és művész-világnak számos más akkori képviselőjét.

Petőfinek, Vörösmartyinak, Garaynak, Tompának számtalan költeménye, Czakónak, Hegedűsnek, Obernyiknek, Vahotnak, Szigligetinek egy-egy színmű-tárgya, Egressy Béniének sok népszerűvé lett dala e társaskörben fogamzott meg. Szentpétery a fejlődő tehetségeknek elismert barátja, gyámola, serkentője, fíradhatatlan bírálója volt. Szigeti József, kit nevelt-fíának, utódjának tekintett, itt fogott szikrát későbbi jeles színművei megírásához.

Az asztali csemegéhez tartozott olykor-olykor a szelleműs Diósi mnemonikája, emlékező-tehetségének a produkálása is, mely abból állott, hogy az asztaltársaság egy ív papírost tele írt mindenféle összefüggés nélküli szavakkal, s e rengeteg szóhalmazt Diósi, egyszeri elolvasás után, szóról-szóra hiba nélkül felmondta. Az emlékezőtehetséget, mint pusztá mechanizmust, atyám határozottan a gyakorlatnak tudta be; de azért a Diósi sajátos képessége mégis bámulatba ejtette.

Olykor, az ebéd végeztével megszavaltatták, vagy énekellették az ifjabb nemzedéket. S hálásan kell visszaemlékeznem, hogy a Kont elszavalásáért, vagy a Himnusz elénekléseért, buzdításul, a jó Szentpétery bácsitól s a gálans Lendvaytól mindig egy-egy ezüst huszart kaptam.

Petőfi, mióta atyámmal megismerkedett, házunknak, illetve: atyámnak, csaknem minden-napos látogatója volt. Tervezett, vagy kész költeményeit, kinyomatásuk előtt, mindig bemutatta atyámnak, kinek véleményére sokat adott; mert tudta, hogy atyám époly szigorú, őszinte bírálója, mint a milyen rokonézelmi barátja volt. Petőfi anyyira szerette atyámat, hogy ennek jutalomjátékára, néhány nap alatt, éjet-napot egybevée, megírta Zöld Marci-ját, hogy ezzel jövedelemhez juttassa. Ugyane célból ajánlotta fel közreműködését a Székely katonáiban, mely utolsó színpadi föllépése volt, remélvén, hogy népszerűségével atyámnak telt házat csinál. Majd elkísérte atyámat vendégszereplési útjára is, hogy mellette hangulatot keltsen és sikereinek tanúja lehessen.

Atyám iránti hártalan szeretete, ragaszkodása bírta rá, hogy Szentpéterynél béreljen ebédet, a hol atyámmal minden nap össze-

jöhett, mintán Szentpéterynek mi is fizető kosztosai voltunk.

Itt érte meg nevenapját 1845-ben, márczius hó 17-dikén. Nem volt semmi előkészület. A névnapi alkalomra nem is gondolt senki, talán még Petőfi sem, egyedül jó nagyanyám, a ki azonban mélyen hallgatott.

Petőfi atyám mellett ült az asztalnál. Etel nővéremmel szemben. Az asztal egyik végén édesanyám, a másik végén nagyanyám foglalt helyet, s mellette sorban az unokái, kiket ő látott el. Petőfi kevés étkü volt. Levest, húst evett csupán; a többi ételt alig izlette. De a tőpörtücs pogácsa kedvencz eledele volt; ezt nagyanyám tudta és igen jól is készítette.

Az ebéd ideje alatt Petőfi csupán atyámmal beszélgetett, nyugodt hangon a művészet-ről, verseiről, szindarabokról, Shakespeare-ről, politikáról. Csupán egy-egy reakzionárius föl-említésére szólt kissé nyomatékossággal és vilámló szemekkel, röviden, határozottan: «Kötelet, vagy Golyót neki!»... Ez az ítélet szavajárása volt.

Olykor nagyokat nevetett a Szentpétery kedélyes megjegyzésein. Rendkívül jóízűen, egész lélekéből tudott nevetni. Valamint tréfás közbeszólásaival kitörő nevetésre készítetett mindnyájunkat. — Különös meglepéddel vette, ha atyámat nevetésre bírhatta...

Kosztosaink az ebéd végeztével mind eltávoztak. Csak Petőfi maradt velünk az asztalnál és jóízűen ropogtatta tovább a pogácsákat, miket a nagymama sűrűn felváltva hozott fel az asztalra, frissen sülvé.

— Mi jutott eszébe, édes anyám? hisz ez már ráadás! — szólt kedélyes mosolylyal Szentpétery, ki maga is molón falatozott a ropogós, prhanyó süteményből. — s példáját követtük mindannyian.

A nagymama Petőfi felé sanditva felelt: — Hát hiszen ma Sándor-napja van! — Igaz a! — ugrik föl helyéről atyám, — és ezt mi nem is tudtuk!

— De tudtam én! — egészítette ki boldog meglepéddel a nagymama.

— Éljen! Éljen! Éljen! — zengte unisono, felállva, az egész család.

Petőfi a nagymamához sietett, kezét csókolt s mély érzéstől remegő hangon mondta elfogultan: — Köszönöm!

Egy hó elmúltával Petőfi kosztpénzt akart fizetni Szentpéterynek. Ez, mint özvegy ember, gondtalanul élvén elsőrangú színészi fizetéséből, szűkösi anyagi viszonyok közt levő kosztosaitól pénzt nem fogadott el, — így Petőfitől sem.

Trécselés.

— Majd a jobb időkben, kedves Sándor! hagyjuk akkorra! — szólt jóságos arcczal Szentpétery, — barátságosan megszorítván a Petőfi kezét.

Szentpétery e nagylelkűsége anyyira feszélyezte Petőfit, hogy az ebédekre többé nem jött el. De atyámat azontul is látogatta. — sőt, közös érdekeik gyarapodásával még sűrűbben, mint azelőtt. Egressy Akos.

DÉRI KÁLMÁN KÉPEI.

Művész hazája széles e világ! de azért az édes honi rög jobban haza húz, mint a meny-nyre künn maraszt a külföldi diésőség. Lám, Déri Kálmán is, a kinek gyűjteményes kiállítását most mutogatja a «Könyves Kálmán», harmincz éve, hogy a külföldet járja; volt része odakünn jöban-roszban, pénzben és diésőségben, de azért, hogy ime megette már kényerének javát, csak haza kívánczik leg-alább a munkáival. A mi egyébként művésznél többet jelent a maga testi valóságánál, hiszen az igazi művész munkáiban él.

Déri Kálmánnak a mai generáció jóformán még a nevét sem ismeri idehaza. Pedig magyar ember, a Bácskában született, Bács községben. Azonban már kora gyermekiségében elkerült a faluról s előbb Baján, majd Pécsen élt. Szülei nyomdászknak szánták, az ambiciózus fiatal gyerek azonban sehogy sem tudott megbarátkozni a szedőszekrényvel, az egyhanguan kattogó nyomtatógéppel. Kis gyermek kora óta hivatást, vágyat érzett a rajzolás, a festés iránt. Forró vágya tizenhét éves korában vált valóra, a mikor a bécsi művész-akadémiára került, a hol a rajzolás és a festés alapfogalmait sajátította el. Innen került Eisenmenger tanár mesteriskolájába, a hol első képeit festette. Első nagyobb vászna, a melylyel feltűnést keltett, Szent Antal megkísértése volt. Bécsben élt 1884-ig, a mikor Münchenbe került, a hol az akkor híres Löffitziskola növendéke lett, de sehogyan sem tudván megbarátkozni az iskolában uralkodó mesterkelt modorral, otthagya az iskolát s a maga lábára állt. Előbb arcképekkel próbálkozott, majd kosztüm képekkel, végül a népies genre felé fordult s itt megtalálta önmagát. A magyar vér kiütöközt belőle s diésőséget szerzett neki. Magyar paraszt jeleneteit csak úgy kapkodták a németek és az angolok, sőt került belőlük Amerikába is.

Harmincz éves távollét persze erősen lekopította Déri palettájáról a magyar karaktert. Különösen meglátszik ez internacionális tárgy képcin s a kiállítás legtöbb darabja

Korhely.

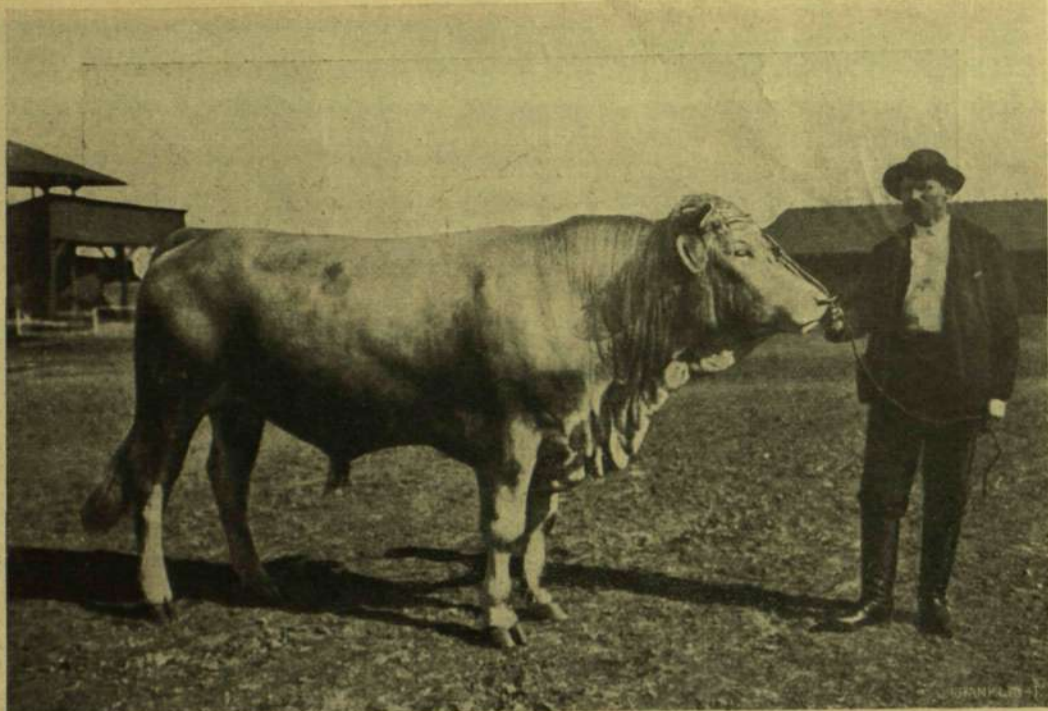
DÉRI KÁLMÁN FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁRÓL A KÖNYVES KÁLMÁN SZALONJÁBAN.

A MODERN LAKÁS.

A Műhely kiállítása az Urániában.

Fiatallak festők, szobrászok és iparművészek, egyesülve néhány jóízű és életrevaló derék iparossal, külön csoportba verődtek, hogy bemutassák a modern lakás berendezésének általában a modern iparművészeti törekvésnek nemzeti irányban való fejlődését. A törekvés, hogy a lakás is átformuljon és hozzá hasonuljon annak egyéni ízléséhez, a ki a lakást lakja, keletkezésében körülbelül egy keletű a modern művészet diadalmas előnyomulásaival. A hogy a festészet felszabadult az iskolák bilincseiből s az egyéniség jogát hirdette egyedül üdvözítő tan gyanánt a művészetben, bealkonyodott egyszersmind a köznapiszerű, gyárilag előállított interieuroknak is, melyek pusztán gyakorlati célokkal számolva, a lakás művészi követelményeit teljesen figyelmen kívül hagyták.

Az a babona, hogy bizonyos rangsor van a művészetek között, hogy a «nagy művészet» valami magasabbrendű, mint az, mely gyakorlati célokat szolgál, szerencsére ma már a múlté. A modern esztétika ilyesféle megkülönböztetéseket fel nem állít, sőt épen ellenkezőleg: a művészet annál könnyebben véli ma teljesíthetni a maga instruktív céljait, men-

KÉT ÉVES SIMMENTHALI BIKÁ; A CHAMPION-DÍJ NYERTESE. — Gróf Festetics Vilmos toponári tenyésztője.

ilyen. A negyedszázad előtti müncheni iskola amugyis erősen elnyűtte az egyéniségeket s a festői technikák jórészt elvesztek abban a barna lében, a mit még ma e korszak leltünte után is «müncheni szósz»-nak nevez a műterem-zsargon. Ebből a szoba-levegőből Déri máig sem tudott kijutni a napvilágba. Képei mind a műteremben készültek, a plain-airt Déri máig sem ismeri, jobban mondván, nem akarja ismerni. A régi konzervatív csapason halad, új ösvényekre kitérni nincsen kedve s nincsen ifjusága.

Am a mit a maga modorában produkál, az a maga nemében mind elsőrangú. Hibátlan rajz, kifogástalan konstrukció, a staffage-részletek aprólékos, lelkiismeretes kidolgozása — ezek az erényei. A színektől való fáékonysága viszont hibája, legalább a mi modern látásra beidegzett szemünkben. Bár van néhány esendület-tanulmánya, mely szinte mintha impresszióra készült volna. És — ez az érdekes — ezek a legutolsó dolgai.

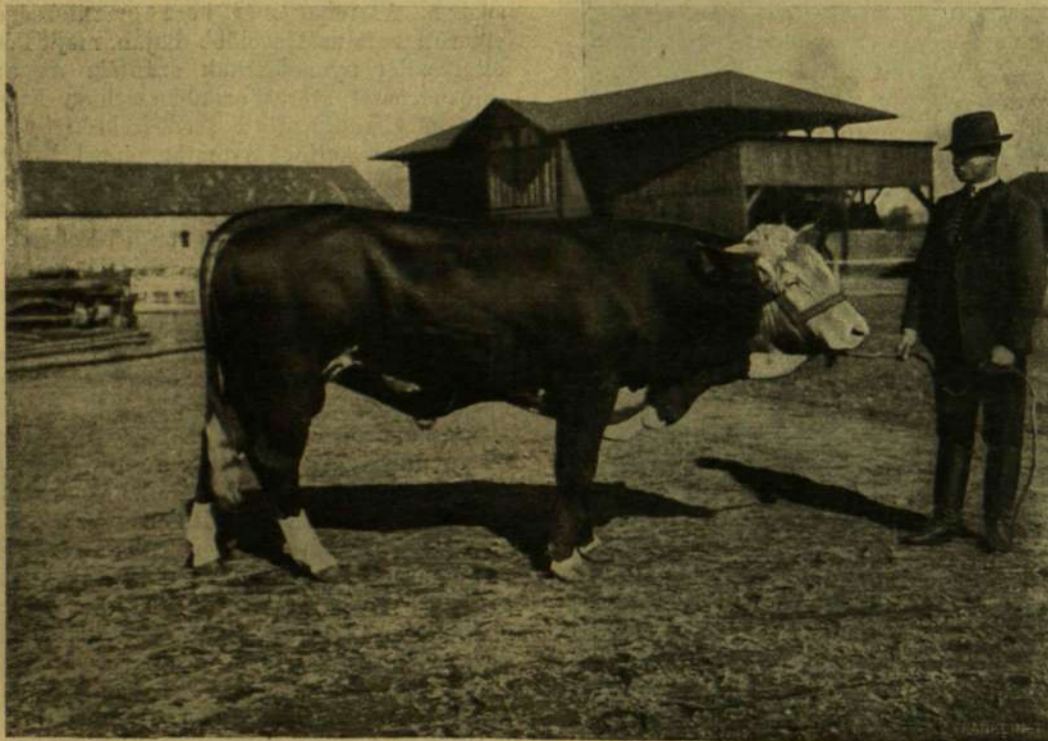
Ha hazajönne Déri, a mi forrongó, nyugtalan, fejlődő művészetünk tán felrázná kissé temperamentumát a német lethargiából. München gazdagabb gócpontja ugyan a művészetnek, mint Budapest, de azért álmossabb. Ifjú erő, bátorság, tűz mégis csak több van a mi fiatal Budapestünkben!

NÉGY ÉVES BORZDERES TEHÉN, MELY ELSŐ DÍJAT NYERT. — Fáy György püsti-monostori tenyésztője.

nél szervezesebb egészbe olvadnak össze az összes művészetek. A művészetek demokratizálódásának ez az egyetlen útja s ha igazán akarjuk, hogy a művészet ne csak a felsőbb tízezrek szórakozása legyen, de közös kincsévé váljék minél szélesebb rétegeknek, elsősorban ott kell a művészileg szépet applikálnunk, a hol az állandóan szemé előtt van a közönségnek. Ez a hely kétségtelenül a lakás, melyben a mindennapi szükséglet tárgyai vannak felhalmozva, melyben ipari tárgyak, edények, butorok, kézi munkák eddig stílustalan összevisszaságban voltak elhelyezve, de a melyben a modern iparművészet csak olyan tárgyakat tűr meg, a melyek összhangzásban vannak úgy a lakással, mint a lakónak karakterével.

Az a négy szoba, melyet Rippel-Rónai József és Márkus László vezetése alatt egy csoport fiatal művész berendezett, minden esztétikai magyarázatnál ékezősőbban beszél a modern iparművészeti törekvésekről. Megmutatja, hogy nemcsak az interieurok művésziességére fektet súlyt, de számol az anyagnak és a készítésnek követelményeivel is; nemcsak artisztikus, de kényelmes és használható butorokat is produkál. E szempontok mellett a legfőbb súlyt arra a harmóniára fekteti, mely kell, hogy az összes részek arányosságából álljon elő, hogy a butor minden vonala, hogy a színek minden foltja egymáshoz simuljon s így bizonyos egységes tonust lehessen a szobába, a miből az az úgynevezett

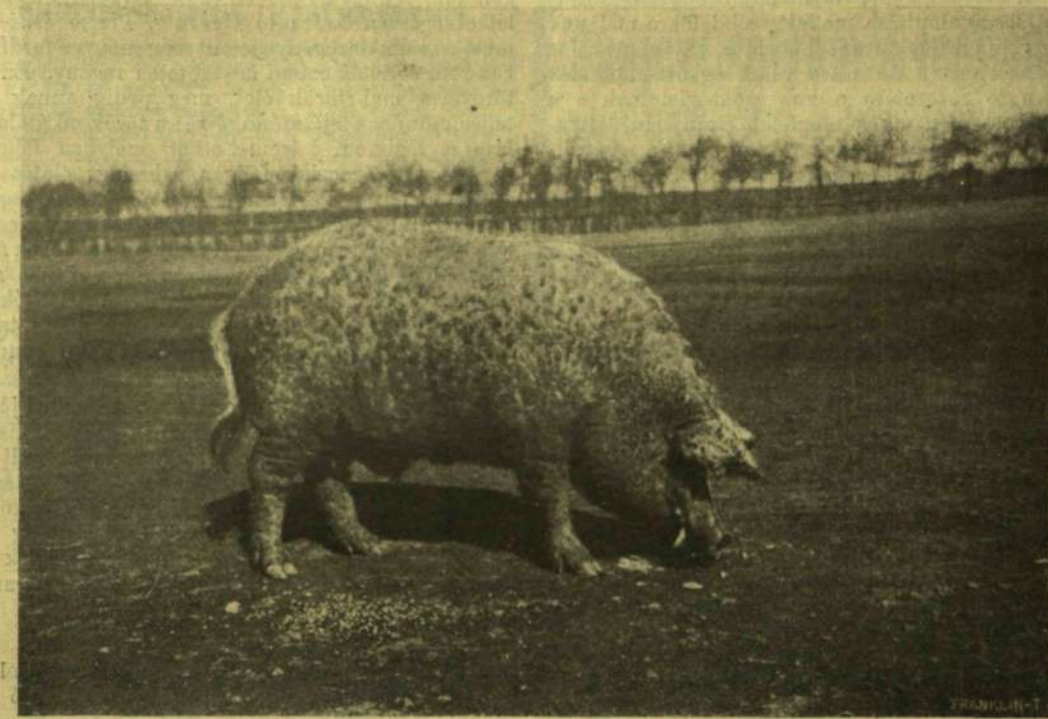
TIZENNYOLCZ HÓNAPOS BERNI BIKÁ, MELY ELSŐ DÍJAT NYERT. — Gróf Almásy Dénes kétegyházi tenyésztője.

TENYÉSZ-ÁLLAT KIÁLLÍTÁS A TATTERSALLBAN. — Jelly Gyula főlévelői.

«hangulat» keletkezik, mely önkéntelenül megfogja a laikust is, ha okát adni nem is tudja.

A négy szoba közül Lakatos Arthur ebéd-lője, mely egy tisztviselő lakás keretébe van tervezve, egyike a legszebbeknek. Kékre páczolt tölgyfából finom vonalú butorok illeszkednek harmonikusán a kékre festett falhoz, míg a függönyök, virágok s a falakra akasztott képek még intímebbé varázsolják azt a finom hangulatot, mely az egészen előmlik. Hasonló, bár más karakterű hangulatot áraszt a Fejérkúthy és Dósa leányzószobája is. Habos csipkék borulnak az ívelt mennyezetes ágyra s a csipkék fehérségével egy akkordba hangolódik össze az egész szoba szűziesen fehér tonusa. Az úriszoba és a dolgozó szoba különösen magyarsággal és szinte dekadens kényelmükkel tűnnek ki.

A falakon néhány kép. Nem úgy, mint a kiállításokon, összezsúfolva, egymás mellé préselve, hanem mint szerves részei az egyes szobáknak. A tegnapi és mai modern művészet legerősebb gárdája sietett az ifjú iparművész-csoport segítségére, mintegy beigazolni akarván, hogy a két művészet között nincsen értékkülönbség. Rippel-Rónai, Ferenczy Károly, Vaszary János s a fiatalok közül Márfy, Gulácsy, Czobel és Rudnay, a szobrászok

DÍJAZOTT EGYÉVES HAZAI KONDOR KAN. — Résa József török-székelyi tenyésztője.

DÍJAZOTT HÚS-MERINÓ JUHOK. — Poltszer Géza nagykerpádi tenyésztője.

tőle. Kerlési birtokához tartozott Oserhalom híres sziklatetője, ő ezt a hagyomány-szentelt helyet művészi alkotásokkal örökítette meg, szép kastélyt, pompás kertet létesített benne, szobrokkal s egyéb művészi alkotásokkal rakta tele, a Cserhalom sziklájába 32 öles alagutat vágatott s abban kriptát épített a három párka művészi márványszobrával. A Cserhalmi ütközet, Szent László diadala emlékére emléket is akart e helyen állítani, Vörösmarty két epigrammot is írt kérésére e célra, — de az emlék elkészültét megakadályozta az 1848-iki oláh-lázadás, a melynek maga a gróf is kis híján áldozatul esett; az oláhok megkínózták, aztán Urbán táborába viték, a hol fel akarták akasztani. Csoda-módra menekült meg s bár 69 éves volt már, beállt honvédek Bem seregébe. Ő mentette meg az orosz betöréskor Bem hadi pénztárát, Fogságot is szenvedett, aztán hazavonult birtokára, 85 évet élt, 1867-ben halt meg. Fenmaradt önéletrajza, mely most kerül a nyilvánosságra, mintha arra volna predestinálva, hogy nyers anyaga legyen egy romantikus regénynek. Készen van benne a főalak: egy érdekes, jellemző karakter, korának lelkéből lelkedezett gyermeke, egy érdekes, gazdag korban, romantikus színeztetű környezetben. Nem a nagyközönség számára készült az önéletrajz, de épen ez ad neki közvetlenséget, frissiséget. A régi Erdély életének kutatója számára pedig a jellemző vonások megbecsülhetetlen tárháza.

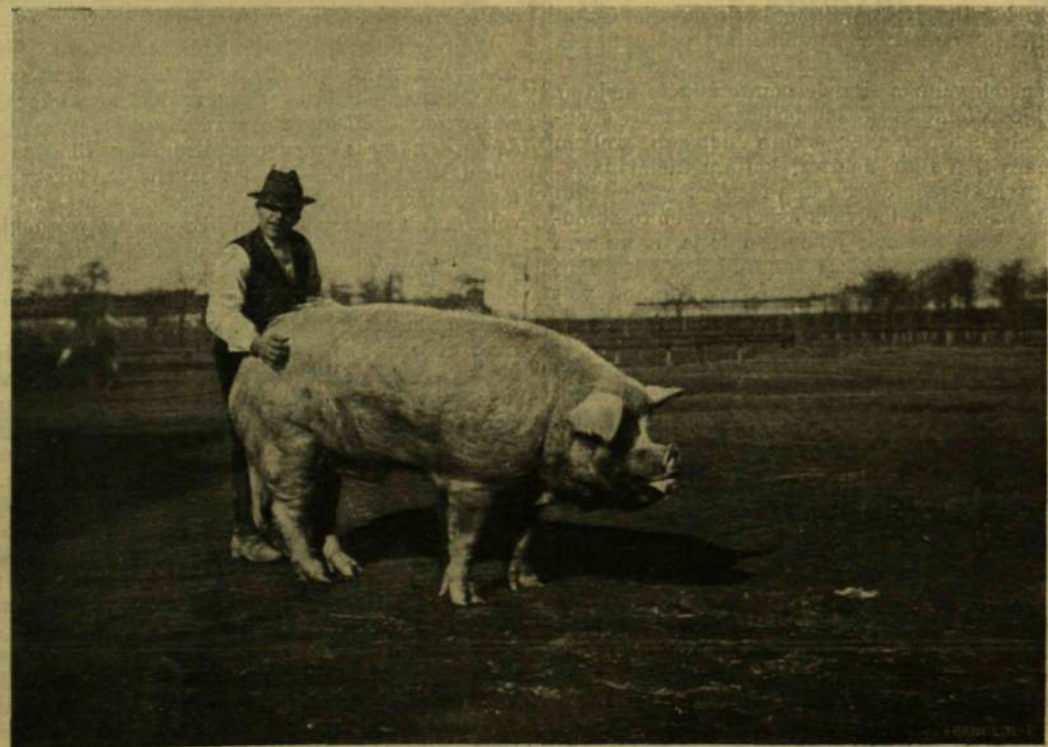
«Népművelés.» A Bárczy István polgármester és dr. Wildner Ödön szerkesztése alatt megjelenő magas színvonalú folyóirat első helyén érdekes

közül főleg Tarján Oszkár és Pásztor János azok, a kiknek úde fiatalsága csodálatos varázsszal simul az egyes szobák színharmóniájába.

Külön kell felemlítenünk a kis tárlat szenzációját, az örökifjú ösz mesternek, Szinyei Merse Pálnak egy 1873-ban festett képét, a «Hintázó nők»-et, melyet eddig csak a művészet gourmandjai ismertek s a mely ma is frissebben hat, mint sok-sok modern alkotás, mely nagy büszkén a holnap számára készül. Maga ez a kép, de a Szinyei egész életének példája is bizonyosság ime reá, hogy nem az a legmodernebb művész, a ki kora ízlését leghebbebb tudja tolmácsolni. Az igazi művészeniek mindig előbb jártak korunknál, mint a hogy Szinyei is megelőzte 30 évvel a maga korát.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gróf Bethlen Lajos önéletrajza. A múlt század-középi erdélyi társadalomtörténet érdekes adaléka az a kis könyv, melyet most adott ki Szádeczky Lajos: gróf Bethlen Lajosnak, a múlt század híres erdélyi gavallérjának önéletrajza. Bethlen Lajosban egyaránt megvolt a Bethlenek kultur-érzéke és az anyai ágon örökölt virtuosus Wesselényi-vér: az első gavallérok egyike volt a korabeli Erdélyben, pompás lovas, félelmetes párbaj-vívó, kitünő mulatságrendező, a virtuosus pompa nagy kedvelője s e mellett a könyv, a toll s a művészet se volt idegen

DÍJAZOTT YORKSHIREI KAN. — Kiállította Frey Károly Vasról.

TENYÉSZ-ÁLLAT KIÁLLÍTÁS A TATTERSALLBAN. — Jelly Gyula főlévelői.

eszmét vet fel, melynek remélhetőleg hamarosan meglesz a nyomatékos visszhangja. Egy népművelési társaság alapítása mellett szólal fel, a melynek célja volna a népkultúra művelése s a nép széles rétegeinek erre a kultúrának való együtt-munkálás útján való rávezetése a kor szükségleteinek s a haladás eszményeinek megfelelő irányban. Hivatása volna e társaságnak tanulmányozni a nép művelésére vonatkozó kérdéseket, kutatni a népművelés mentől nagyobb hatásosságának feltételeit és módjait, megalapozni a népművelés pedagógiáját, demográfiai és statisztikai felvételeket végezni a nép életkörülményeinek behatóbb megismerése céljából. Ha aztán ezek a kutatások oly reform-eszméket érlelnek meg, a melyek megvalósítása érdekében külön akció megindítása volna kívánatos, ebben is kezdeményező kívánna lenni a társaság. Ily irányban a közművelődésnek mintegy kísérleti laboratoriumát szolgálna, a hol a népművelők kooperatív módon dolgoznának együtt közönségükkel. Ha a társaságnak sikerül céljait elérésére megfelelő eszközöket találni, akkor bizonyára nem csekély hatással lesz arra, hogy belevigye a kultúrába azokat a néposztályokat is, melyek eddig rajta kívül állottak s ezzel igen becses ifjú, föltörekvő erőket szolgálatosan a művelődésnek. A fogalom megérdemli minden kulturális érzéssel megáldott ember figyelmét; az alakuló társaság egész új irányokra tör, a melyeknek kulturánkban eddig egyáltalán nem volt szerepe, a melynek azonban fontossága szembeeszik. A «Népművelés» az új társaság megalakítására való felhívásban kívül számos nagyon tanulságos kisebb-nagyobb közleményt ad különféle nevelésügyi és köznevelési kérdésekről, melyek között különösen egész sereg kiváló tudományok a szabad tanítás pécsi kongresszusán tartott előadása érdemel figyelmet. A «Népművelés»-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára félévre 10 korona.

tartalmát. Csak a *Chrysanthème kisasszonyra* kell gondolni, a melynek jobban senki se rajzolta a japán lelket egészen Lefadio Hearnig. Pierre Loti-nak most egy újabb regénye jelent meg magyar fordításban: *Az ébredők* című két kötetes regény. Ennek tárgya a mai török élet, még pedig annak egy teljes eszandé lejárásáról: a török nő átalakulása a régimódi hárem-életből, melyben félig a szórakoztató érezték, félig a rabszolga életét játszotta, az európai értelemben vett életben. A regény női ebben az átmeneti korszakban vannak: egyik lábukkal a régi, másikkal az újban s ebből az állapotból fejlődik ki a regénynek minden olvasó számára érdekes, finom szövött meseje. A jelentékeny irodalmi értékű regény igen hű tolmácsolóra talált König Györgyben, a fordítóban, a ki nagy gonddal és finom érzéssel végezte munkáját.

Az 1907-ik évi törvényezik. A Corpus juris, a teljes magyar törvénygyűjtemény, milleniumi emlékkiadásának legújabb kötete a magyar parlament múlt évi munkásságának eredményeit adja a vállalat szerkesztője, Márkus Dezso jegyzetével. A vastag kötet a nagy vállalat eljutott a legújabb időkig s a gyakorlati jogász ép azoknak a törvényeknek jut birtokába, melyekre a jogi gyakorlatban mindennap szüksége van.

Új könyvek:
Gróf Bethlen Lajos önéletrajza. Bevezetéssel és jegyzetekkel közli dr. Szédeczky Lajos. Az író két képével. Kolozsvár.

Ákáczok alatt. Versek, írta Valla János Ida. Keeskemét, Szilágyi László könyvnyomdája.

Az ébredők. Regény két kötetben. Írta Pierre Loti, fordította König György. Budapest, Franklin-Társulat; ára 4-50 korona.

Magyar törvénygyűjtemény. 1907. évi törvényezik. Jegyzetekkel ellátta dr. Márkus Dezso. Budapest, Franklin-Társulat; ára füzve 15 korona. Félbör-kötésben 17-60 korona.

HALÁLOZÁSOK.

FABINY TROFIM volt igazságügyminiszter 86 éves korában Budapesten. Közéletünknek régi nevezetes szereplője volt. 1822-ben született, előkelő bírói állásokat viselt, míg 1886-ban, Pauler Tivadar halála után igazságügyminiszter lett. Három évig viselte a miniszteri tiszteket, hosszú bírói pályájának s nagy jogi tudásának felhasználásával, lelkiismeretes munkával, 1889-ben mondott le, a véderővita alkalmával. A képviselőházának sokáig tagja maradt ezután is, de főleg az evangélikus egyház ügyeivel foglalkozott sokat mint kerületi főtiszt; e téren kiváló érdemeket szerzett. Az utolsó években teljesen visszavonult a közzerepléstől. Halálát fia, Gyula, nyug. miniszteri tanácsos és Ferenc nyug. táblai elnök, valamint széleskörű rokonság gyászolja.

REMÉNYI EDE főgimnáziumi tanár, filológiai író 46 éves korában Budapesten. Nagy képzettségű tanára volt a budapesti II. ker. állami főgimnáziumnak, melyhez a Ferenc József intézet is tartozik. Kiváló filológiai folyóiratokba nagyon sok cikket s egy-két önálló munkát is írt, valamint napilapokban is jelentek meg tárcacikkei, uti rajzai. Chicagóban született, a hol atyja, Reményi Antal tengerészeti író emigrációban élt, itthon tanult s mint tanár előbb három évig Pancsovin működött, 1889 óta pedig Budapesten. Unokaöccse volt Reményi Ede-nak a hírneves hegedűművésznek.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Vályi Nagy Pál nyug. pénzügyigazgató, egyházi főgondnok, takarékpénztári vezérigazgató, 54 éves korában Rozsnyón. — Fencsik Antal, Munkács város gazdasági tanácsosa, megyebizottsági tag, 73 éves korában Munkácsban. — Grósz Sándor dr. fogorvos, a fővárosi Szegegy Gyermekekért Egyesület megalapítója és 24 éven át buzgó elnöke, Pestvári megye tiszteletbeli főorvosa, 58 éves korában Budapesten. — Csallóközmegyeresi dr. Szabadhegy László ügyvéd, 76 éves korában Budapesten. — Emőkei János Lajos magyar államvasuti hivatalnok 29 éves korában Tarnokközön. — Rutkai Ruttray István 33 éves korában Kistar közszékhelyén. — Wachtler Mátyás állatorvos 63 éves korában Mosonménfőpéter közszékhelyén. — Ásvai Jókai Géza dr., Jókai Mór unokaöccse, 66 éves korában Komáromban. — Hevánti Gyula volt képviselőtiszteletű nőtendő 18 éves korában Garamheszin. — Darás-pörpáci Darás László, a győr-sopron-ebenfurti vasút csornai állomásának főnöke 51 éves korában. — Schopper Jenő 18 éves korában Margittfalván. — Juhasz Ferenc nyug. jegyző 83 éves korában Berettyóújfaluban. — Kilma Rezső uradalmi intéző 44 éves korában Szekszárdon. — Kerestury József vasmezei főtisztviselőbíró 56 éves korában Kőszegen. — Andaházi és dubravai Andaházy Ede földbírtokos, 77 éves korában Kassán. — Hován József címzetes prépost, székesfehérvári kanonok, 71 éves korában Egerben. — Horner Ferenc udv. tanácsos, Frigyes kir. herceg jószágkormányzója Mosonban. — Pacholek Károly, kardgyáros Budapesten. — Nemesokrutli

Bajnok Bléda m. királyi hódvédőhadnagy Budapestben.

Csabacsüdi DOKUS MIHALYNE, szül. nagybessenyői Bessenyi Róza, 64 éves korában Sátoraljaújhegyben. — Csányi Terézia, 67 éves korában Győrött. — Özv. ARABÁZY FERENCZNE, szül. Tóth Zsuzsanna, 101 éves korában Ladomér községben. — Özv. szabolczi Kras KONZÉLNÉ, szül. János Angusta, 68 éves korában Budapesten. — Birczai BIRCAZ SÁNDORNÉ, szül. hevesi Hevessy Lenke, 30 éves korában Budapesten. — Tótváradgyai KORNISZ FERENCZNE, szül. budi Dogály Mária, 66 éves korában Budapesten. — WINDISCH KÁROLYNÉ, szül. Schiefner Angusta, 49 éves korában Budapesten. — GERGELY MARIKA, 30 éves korában Szabadkán. — Özv. ZISKA KÁROLYNÉ, szül. Offenbach Paulina, 78 éves korában Szentlőrinczkötén. — Ságó KÁROLYNÉ, szül. Kvassey Ilona, 56 éves korában Budapesten. — SÓTT JÁNOSNÉ dr.-né, szül. Gergely Marika, harmincz éves korában Zilahon. — Özv. VORÓSMARTY PÁLNÉ, szül. Kenedits Magdolna, 83-ik esztendőjében Tótnegyeren. Az elhunyt matróna sógornője volt Vörösmarty Mihálynak, a nagy költőnek. — SZOKOLAY EMILNÉ, szül. Képegy Ottília, 52 éves korában Sátoraljaújhegyben. — Özv. kövesszarvi és gosztonyi Gosztonyi ODONNÉ, szül. Koháry Emma, 52 éves korában Keeskeméten.

Szerkesztői üzenetek.

Aranyak miséje. Még mindig másnak a hangján beszél, — költő pedig az, a kinek saját hangja van és pedig szép hangja.

Budapest, S. A. A kérdézet utazót spjnálunkra nem ismrtjük.

A páriák dalaiból. Vae victoribus stb. Tudatosan, vagy tudatlanul olyan hűrt érint a felsorolt két versben, melyből lehetne szép hangokat kicsalni, csak hogy a versek nem művésziileg vannak megcsinálva, szonokias filozofálás van bennük, a mely néha prózává lapul s nem lesz költőivé. A többi versekben is van ötlet, jó gondolat, de a mit mondani akar, nem a költő nyelvén mondja.

Ablaka alatt. Maradj. Hangulatos dolgok volnának, de a feldolgozásuk a mi zletünk szerint banális.

Ősz. Nem érezzük ki belőle a hangulatot s formai kétség sincs benne.

Mea culpa. Banális, üres história, nagyon laposan írva. Az ilyen vers sohasem idősező.

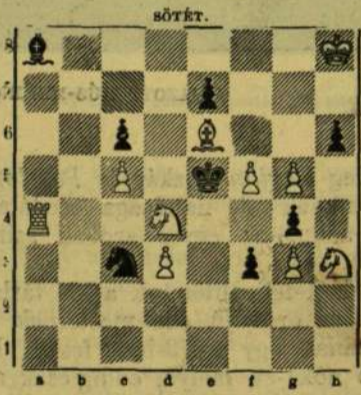
Lonka-dalokból. Nem épen rossz dolgok, van bennük egy pár jó vonás, de nem kézből, érett dolog egyik sem. Rímeik sem állnak színvonalon.

Szomorú hírt. Gyöngéske kis dolog, parányi témaeska, költészet nélkül megírva.

Hőfehér álmom. A bálnim. Farsangi dal stb. Csinos női kézimunka valamennyi, de épen az a baj, hogy kézimunka.

SAKKJÁTÉK.

A 2580. számú feladvány Kintzsig Róberttől, Fakerten.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 7-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Kétszer nyitlik az akácza virága.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kisdohányfal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Selyem
mely nyelven is eméződik:
an Seidenfabrik. Henneberg in Zürich.

A Bőr- és Lithion-tartalmú gyógyforrás Salvator
kitűnő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag-bántalmánál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzőszervi hurutjainál.
Húgyhajtó hatás!
Vasmentes! Könnyen emészthető!
Teljesen tisztá!
Budapesti forráskár Édeskuty L. urál.

Dús kebel elérése czéljából.
A művészet szép kebelét elérni a hölgyek nézve már nem képez titkot, mióta a **Pilus Orientales** (keleti pilulák) csodászerű tulajdonságai ismereteseek. E pilulák tényleg azzal a képességgel bírnak, hogy a kebel fejleszti, szilárdítja és újra helyreállítja, valamint a nyak és váll közötti csontjait elfűti és csomlózza a kebelnek keses teltségét kölcsönöznek a mellnek, hogy a derekát szélesítsék. A Pilus Orientales főképen keleti növénykivonatokból állanak és teljesen arsenikmentesek, az egészségre mindig jóhatásúak. Hathaóságukat nem szabad más külső vagy belső használatra szánt hasonló készítményekkel összehasonlítani. Egy több mint százéves siker igazolja a Pilus Orientales hírnevét és bizottságos, hogy azok épnyug, mint a fiatal leányok számára az egyedüli igazán biztos szer, melyvel dús és szilárd kebel elérni lehet. Könnyű diskrét kezelés. Tartós siker körülbelül két hónap alatt. Egy üveges használati utasítással K. 6.45 németre, utalvóval K. 6.75. **J. RATIÉ, gyógyszerész Páris.** Hűtelék Ausztria-Magyarország részére: Budapest: Török József, Király-utca 12, Wien: R. Pserhofer, Singerstrasse 15. 12202

20 millió akácznövény
1 éves magoncok — 15 cm. magasságig 1-2 mm erős 1000 darabonként K. 2.-, 15-30 cm. magasságig 2-3 mm erős K. 3.-, 30-60 cm. magasságig 3-5 mm erős K. 9.-, 60-80 cm. magasságig 4-7 mm erős K. 13.-, 80-100 cm. magasságig 5-10 mm erős K. 18.-
2 éves magoncok — 30 cm. magasságig 1-3 mm erős 1000 darabonként K. 12.-, 30-80 cm. magasságig 4-8 mm erős K. 15.-, 80-120 cm. magasságig 7-12 mm erős K. 25.-, 120-150 cm. magasságig 8-15 mm erős K. 35.-, 150-200 cm. magasságig 12-18 mm erős K. 45.-, 2-3 éves iskánizott 1000 dbonként 15 koronától 35 koronáig.
5 millió lepényfa, 1, 2 és 3 éves magoncok 1000 darabonként 3 koronától 25 koronáig. — 3 éves iskánizott 1000 dbonként 15 koronától 30 koronáig, ugyisint az összes kelendő erdő- és szőlősnövény, gyümölcs-, dísz- és szőlők. Képes árjegyz. kívánatra ingyen. **Gróf Bathányi Zsigm. uradalmi gondnoksága** Csécsik, Radkersburg mellett.

Vesszőparipaliliomtejszappan
Bergmann és Társa cégétől, Dresden és Tetschen E/m. a naponta békeközli elismert levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan marad az összes gyógyszerpapok között, szappal ellen, valamint gyöngye, phnabőr és rózsás arccsinn elnyerésére és megtartására. Darabja 90 fillérről kapható minden gyógyszerárban és drogueriában, illatszer- és fodrászatokban. 12142

Táplálási zavarok gyermekeknél
többnyire ott fordulnak elő, a hol nem használnak czélzserű tápszert. Itt kiegyenlít a **Küfőke-gyermek** egészséges gyermekek és olyanok számára is, a kik rossz, illőtlen táplálkozás folytán a fejlődésben visszamaradtak, vagy pedig rhaichitásban szenvednek. **A csecsemők** ez tanulságos fizetke ingyen kapható az áruítóhelyeken, vagy pedig R. Kufcke, Wien, I.

Werner öcsém, mit akarsz?
Bonbonokat, vagy Fay-féle valódi ásvány-pastillákat? — Werner felel: — Bonbonokat és Fay-féle valódi sodeni pastillákat. De a létsí nevet: — Nem, ez nem meggy, vagy Fay-féle valódi sodeni pastillákat, vagy édességeket. És a kierték így határoz: — Ugy inkább csak Fay-féle valódi sodeni pastillákat akarok. Az én osztályomban a gyerekek mind Fay-féle valódi sodeni pastillákat hoznak az iskolába, én is akarom azokat. A tanító is mondja, hogy ez okos dolog és ezért nem fordul elő beteges a mi osztályunkban. — A Fay-féle valódi sodeni pastillának doboza 1 K 25 f. és kapható minden gyógyszerárban, drogueriában és ásványvízkereskedésben. Vezetékvizsítőszög Ausztria-Magyarország részére: W. Th. Guntzert, Wien, IV/1, Grosse Neugasse 27.

RETHY BELA
GYÖGYSZERES
CSABABÁN
PEMETEFÜZUKORKÁT
Kétségkellő kőhögés és hurut ellen
ARA 60 fillér

VILÁGOSAN RETHY FÉLE FÜZUKORKÁT
TÉSZEK KÖVETKEZŐ NYELV SZÁMOS GYAKORLATI FORDÍTÁSSAL
ÁVALÓDI RETHY FÉLE FÜZUKORKÁT
MINDEN EGYES DARABKÁJÁN RAJTA VAN E NEV: **RETHY.**

„AGRÁRIA” kukoriczaszártepő gép.
Ásványi szabadalom.
Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárásról készséggel nyújtunk. 12176
Levelezem: **AGRÁRIA Budapest Váci-út 2. sz.**

ANDRÉNYI
KALAPÁNYI GYÓGYSZER
ARAD.

NYILATKOZATI
A Kerpel kézfimmitót az összes kézfimmitók között a legjobbnak találom, mert hatása gyors és biztos és használata a legkellemesebb.
Kerpel kézfimmitó ára 90 fill. 4 üveggel németre szállítja: Kerpel gyógyszer, Budapest, Liptó-körút 28.

Svájczi selyem a legjobb.
Kérjen mintát tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák- és blúzokra: Sarah cherron, Mosseline ömbré, Armure granité, Louisine, Taffetas, Mosseline 120 cm. széles, méterenként 1 K 30 f.-től felebb feketében, fehérben, egyzsin és színesben, uzymint himzett blúzok és öltönyök baust- és selvemből. — Mi csak szavatolt svájci selymeket adunk el közvetlenül magánfeleknél már bér- és vámmintve házhoz szállítva.
SCHWEIZER & Co., Luzern U/24. (Svájcz.)
Selyemkellme-kivitel, Kir. udv. szállító.

A Rohitsi — étvagyat gerjeszt, előmozdítja az emésztést és szabályozza az anyagcserét.
Nagybani raktár Magyarország részére: **Hoffmann József, Budapest, V., Báthory-utca 8. szám.**

NERUDA
féle BORA X
pipere

Petrol Neruda
KÉSZÜTTI **NERUDA NÁNDOR**
BUDAPEST, IV. KOSSUTH-LAJOS UTCA 7sz.
1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

HA FÁJ A FEJE,
ne tévedjétek, hanem használjon azonnal **Beretvárs-féle MIGRAIN-Pasztilát!** Minden gyógyszerárban és drogueriában kapható.
mely 5 perces alatt mindenféle természetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet, fájdalom minden eddigi ismert szerrel. Hatása bámulatos, még a leghevesebb fejfájásnál is. 12200
Készítette: **Beretvárs Tamás gyógyszerész Kispeszt, Rákóczi-utca 5.**
Ingyen postal szállítás 3 doboz rendelésnél.

MARGIT GYÓGYFORRÁS
(„Margittlepe” Beregmeze)
gyomor, belek, húgyhólyag a különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn.
Megrendelhető: **Édeskuty L.-nél Budapest** és a forrás kezeléségnél Munkácsban. 12096

Ifjuság és szépség.
A ki szép, ifjú és érdekes arccal akar bírni, sz használja a **Leichner-féle zsírarczport**
Leichner-féle Hermelin- és Aspasia-arccport, melyeket a legmagasabb hölgybírók és a legelső művészek előszeretettel használnak. Nem létezik, hogy az arcz porozva van. Csak zárt szelencében kapható valódi meennyi illatszerésznél és a gyárban.
L. Leichner, a kir. színjátszó **BERLIN,** 12087 szállítja Schützstrasse 31. Világkiallítás Milánó 1908. Grand Prix.

BŐRSZÉKIPAR.

KENDI ANTAL Budapest, IV., Károly-utca 2.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. — Ebédlőszékek, irodafotelek valódi bőrrel, ülőbutor-állványok kárpitozásra. — Székátalakítások. 12680

Jövedelmező **HOMOK** — **ARANY** Csekély befektetés.

ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erőüzemre berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazóteglák, cementfödélcserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb gyártására fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen. *Levelezés magyar nyelven.*

Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co. Markranstädt bei Leipzig. 12771

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

Jó harmonikák K 4.80.

Eladatott 50,000 darab! Jótállás!

- 300 3/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 28 hang. Nagyság 24 x 12 cm. K 4.80
- 357 1/4 sz. 10 billentyű, 1 register, 28 hang. Nagyság 30 x 15 cm. K 5.20
- 356 3/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 28 hang. Nagyság 30 x 15 cm. K 5.40
- 305 3/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 50 hang. Nagyság 24 x 12 cm. K 6.20
- 663 3/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 50 hang. Nagyság 31 x 15 cm. K 8.—

Szétküldését utánvétellel esküdni a cs. és kir. udvari szállító KONRAD JÁNOS zeneműszállítóháza Brűxben, 1029. sz. (Csehország.) Főárjegyzék 8000 ábrával mindenkinek kívántra ingyen és bérmentve megküldeték.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadágytér, Sótátér-utca sarkán. 12445

RÉZBUTOR

12575 VAS-SZOBABUTOR gyártmányaink, modern, stilszerű kivitelben városi üzletünkben kiállítva megtekinthető. Eladás jutányos árak mellett. Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld

PÁPAI és NÁTHÁN vas-és rézbutor gyár Budapest, VI., Andrássy-út 1. (Fonciere palota).

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ SZER

Átköltözésünk megkönnyítése végett

vászon asztalnemű, .. fehérenemű és .. szőnyegáruinkat

igen jutányosan :: árusítjuk. ::

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

csász. és kir. udvari szállítók :: BUDAPEST :: V., Deák-tér 1. sz.

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulthatatlan

MÁLNÁSI Siculia

ARTÉZI GYÓGYVÍZ KAPHATO MINDENÜTT FŐ-RAKTÁR BRÁZAY KÁLMÁN BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KORUT 37/39 Csak „SICULA” névvel ellátott üvegek valódiak.

Sarga János kolozsvári ékszer-és ezüstáru gyáros és legutányosabban beszerezhető a legdivatosabb ékszerek, ötvös-művek, ezüstművek, órák, egyházi felszerelési és iparművészeti cikkek előnyös részletfizetésre is. Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve. 12339

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, vörsvérűek és lábbadozók számára. Elvagygyógyozó, ideg-erősítő és vérjavító szer. 12669. Kínó 12. 3000-nél több orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban feltüntetett árakban: a k 2.60, egész literes üvegekben a k 4.80.

+ Soványság +

Szép és telt tudományok keleti erőporok állal. Kínó: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903, 6-8 hét alatt 30 font súlygyarapodás, garantált ártalmatlan. Orvosi ajánlva. Szigorúan lelkiismeretes. Nem szédülés. Számos köszönőirat. Ára karitonként használati utasítással, postai utalvánnyal vagy utánvétellel, de portó nélkül 2 márk. Hygien. intézet. D. Franz Steiner & Co., Berlin, 37, Königgrätzerstrasse 78. Budapestben kapható Török József gyógyszerárban király-u. 12. 12403

Kérje ingyen és bérmentve

nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával órákról, arany-és ezüstárukról. Az első órágyár Brix: KONRAD JÁNOS cs. és kir. udv. szállító Brűxben 1031. szám. (Csehország.) Valódi ezüst remontoir óra K 8.40. Valódi ezüstlánc K 2.80. Koczkázat kizárva! Becserelés megengedve a pénz vissza.

ANGOL-OSZTRÁK BANK.

Az Angol-Osztrák Bank részvényeseinek 44. rendes közgyűlése

1908. évi március 26-án este 6 1/2 órakor Bécsben, az Angol-Osztrák Bank pénztári helyiségeiben (I. Strauchgasse 1.) tartatik meg.

A közgyűlés napirendje:

1. A főtanács évi jelentése.
2. A számvizsgáló-bizottság jelentése az 1907. évi zárszámáról és e feletti határozathozatal.
3. Határozathozatal az 1907. évi tiszta nyereség hovatartozásáról.
4. Főtanácsosi választások és a cooptált tagok helybenhagyása.

Az alapszabályok 30-ik §-a értelmében 25 részvény egy szavazatra jogosít. A szavazatra jogosított részvényesek felkéretnek, hogy részvényüket, a még le nem jött részvényekkel együtt 1. évi március hó 18-ig bezárólag Bécsben az Angol-Osztrák bank számfelügyelőjénél, Londonban az Anglo-Austrian banknál és Budapest, Aussig, Bodenbach, Brünn, Prága, Teplitz, Trautman és Triestben az Angol-osztrák bank fióktelepeinél, továbbá Pilsenben Hoffmann & Kottlitz bankbetéti társaságnál letétbe helyezésk. Az alapszabályok 27-ik §-a értelmében meghatalmazás csak szavazatra jogosult részvényesre ruházható. Bécs, 1908 március 6-án.

(Ulnnyomás nem díjaztatik.)

VASÁRNAPI UJSÁG

12. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁRCZIUS 22.

EDMONDO DE AMICIS.

1846—1908.

MILLIÓK SZÍVE szorult össze a gyászhir hallatára, hogy Edmondo de Amicis már nincs többé. Millióké, nemcsak a saját hazájában, hanem szerzetét az egész világon; mert alig van kulturnemzet, mely ne ismerné ennek a nagy íróművésznak legalább egy könyvét: a «Szív»-et. Hiszen a mióta a «Cuore», ez előtt huszonkét esztendővel, megjelent, hatalmas versenytársa támadt benne a világirodalom legelsőrangú gyermeknevelő munkájának, Robinson Crusoenak; sőt azt hiszem, paedagogiai értékre ép úgy, mint stilművészetre, ma De Amicis művét illeti e téren a vitathatatlan elsőség. Robinson képző hatása csak egyoldalú, csak arra tanít, hogy az ember semmi balsorsban el ne csüggedjen, hanem bizva Istenben és önmagában, szögöljön ellen a végtetnek. De Amicis munkája ellenben beleoltja a gyermekbe mindazt, a mi nemes: a vallásosságot és a hazafiságot, a tett-és dicsőségyágyat, az emberbaráti szeretetet és áldozatkészséget, és főleg a demokratikus egyenlőség átérezését, az osztály-és rang-gőgön való felül-emelkedést, a munka és a munkás megbecsülését. Ki ne emlékeznék «A kis kőműves» történetére, a kinek kabátja kissé piszkos volt a méstől, s a kiről Enrico apja ezeket mondja: «Az, a mi az ember ruháján marad munkaközben, nem piszkos; lehet por, lehet mész, lehet fűnájzs, akármi, de nem piszkos. A munka nem piszkít. Soha se mondd azt egy munkásról, a ki műhelyéből jön, hogy piszkos; azt kell mondanod, hogy ruháján látszik munkájának nyoma...» Ezeket a minden izokban modern tanításokat a világ semmiféle könyve nem tudja oly ékesen és annyi erővel a gyermek lelkébe csöpögtetni, mint a De Amicisé, mely a maga változatos képeivel, örökre emlékkébe vésődő alakjaival a felnőtt olvasót is le tudja bilineselni.

De hát De Amicis nemcsak a Szív szerzője, bár ez volt legnagyobb írói sikere és ennek révén lett világszerte híressé. Hazájában már 1867-ben, tehát majdnem két évtizeddel a «Szív» megjelenése előtt szerettek és ünnepeltek. Akkor, még csak huszonegy éves korában, jelentek meg az Italia Militare című újságban a katonai életből vett rajzai, melyek annál az elragadó lévnél fogva, mely

bennök végigömlött, leírásai művészeténél és drámaiságánál fogva szinte lázba hozták az egész olasz közönséget. Igaz, hogy a megjelenés ideje is nagyon kedvezett a sikernek. Egy év mult csak el a custozai csata óta, melyben De Amicis mint hadnagy maga is részt vett; Itália tele volt lelkesedéssel és hálával

ifjú hadserege iránt, mely oly hőiesen állta meg helyét a vérmézőn, s ezért hogyné talált volna viszhangra az a könyv, mely az ország egységesítése legfőbb harczeit, a katonákat dicsőítette!

De Amicis a hadsereg tagja maradt egész 1870-ig, Róma elfoglalásáig, melyben ő is részt

EDMONDO DE AMICIS.